

REDEMPTIO

A JÁSZ ÉS KUN TELEPÜLÉSEK HONISMERETI LAPJA

XXVI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Ára: 500 Ft

2019. JÚNIUS

REDEMPTIO (latin szó, ejtsd: redempció) – visszavásárlás, megváltás, önmegváltás. A szó az 1745-ös jász-kun redempcióra utal, amikor a jászok és a kunok példás összefogással, saját erejükből visszavásárolták régi kiváltságjogaikat. Mária Terézia magyar királynő 1745. május 6-án írta alá a jászok és a kunok redempcionális diplomáját.

A szabadság ára – részlet a Jászsági Hagyományörző Egylet történelmi műsorából

Fotó: Gémesi Balázs

TARTALOM

Kunszentmárton újratelepítése az anyakönyvek tükrében II. rész	2–8. oldal	In memoriam Gaál Áron költő, műfordító (1952–2019)	22–23. oldal
Böszörményi Mihály néptanító emlékezete (1818–1904)	8–9. oldal	Nézzétek az ég madarait... Madárlesen a Jászságban	23–24. oldal
VERSELŐ JÁSZOK ÉS KUNOK	9. oldal	Hamza D. Ákos festőművész kiállítása a Vajdahunyadvárban	24–25. oldal
Emlékezés régi jászberényi tanárookra XIV.	10–14. oldal	Egyre feljebb a dobogón	26. oldal
Búzaszentelés Jászsalsószentgyörgyön	14. oldal	Redemptios emléktábla avatás	27. oldal
Györfi Sándor lett a jászok és kunok új főkapitánya ..	15. oldal	Redemptus nap Kunszentmiklóson	28–29. oldal
KÉPES RIPORT		Régi idők madárvilága	29. oldal
A jász-kun főkapitány beiktatásáról	16–17. oldal	Orosz hadifoglyok Fülöpszálláson	30–31. oldal
Emlékezés a Jász-kun Redemptiora	18–19. oldal	Arcelek – Generációk találkozása – fotókiállítás Gödöllőn	32. oldal
A Jász-kunok hagyományörzéséért díjazottak 2019-ben	20–21. oldal		

Kunszentmárton újratelepítése az anyakönyvek tükrében II. rész

Az első megszállók származása

Dósa József levéltári kutatásai során megtalált tanúvallomások alapján az alábbi megállapítást tette: nagyon valószínű, hogy egyesek más községek-ből is csatlakoztak a megszállókhoz, de az kétségtelen, hogy a tömeges raj főképpen Jászapátiból és kisebb számban Alsószentgyörgyről indult. (Dósa-Szabó 1936)

A Radics féle megszálló levél 14 be-költöző férfit sorol fel nevezet szerint, utána vetve: „és más szegény sorsú em-berek.” (Dósa-Szabó 1936) Ifj. Dósa József nemcsak az első anyakönyv csa-ládneveit sorolta fel, hanem idéz több tanúvallomást is, amely alapján 4 sze-méllyel bővült a „Radics féle” 14 ember. Benedek Gyula megnevez 8 fő 1719 előtt megjelent Nógrád megyei származású telepest, valamint 12 fő jászapáti, 1 fő jászárokszállási, 6-6 fő nagykőrüi, il-letve tiszabói, 1-1 fő kálkapolnai, illetve adácsi, 1 fő gyulai származású embert, akik 1718-1725 között jöhettek Kun-szentmártonba. (Benedek 2002)

A három forrás alapján összesen 42 személyt lehet nevesíteni 1712-1725 között. Ezen felül Benedek Gyula em-lít 1728-as évszámmal 10 fő telepest a szomszédos Csongrád vármegyei Csongrádból. Ez utóbbi felsorolásból Őze István és Tóth György szerepel a Nógrád megyei felsorolásban is. (Be-nedek 2002) Valószínűsíthetően a Nógrád megyei községekből elindultak ugyan Kunszentmárton irányába 1719 előtt, de mégis Csongrádon telepedtek meg és csak később mentek Kunszent-mártonba lakni.

Kunszentmárton 1720. november 28-ai összeírásában 43 főt írtak össze, illetve 41 személynél megadták kun-szentmártoni letelepedésük időpontját is. Feltehetően, azért jegyezték fel az évszámokat, mert letelepedésük után 3 évig adómentesek voltak. 27 fő nem sze-repelt a három fenti tanulmányban. Az általam tanulmányozott dolgozatokban összesen 77 személy neve ismert, akik 1718-1728 között Kunszentmártonba telepedtek le. Ebből az összeírásban szereplő 3 fenti szerző által nem emlí-tett 27 fő származására nem volt utalás az 1720-as összeírásban.

A kunszentmártoni anyakönyvek-ben szereplő házaspárokat 1721 előtt a környező falvak, városok (Csongrád,

Szolnok, Szegvár, Kecskemét), illetve a Jászság és egyes Heves megyei kato-likus falvak anyakönyvei között keres-tem az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza honlapján, illetve a Magyar Nemzeti Levéltár Óbudai kuta-tótermében. Az alább felsorolt száрма-zási helységeknel közre adom az anya-könyvekben szereplő telepesek nevét abc sorrendben. A személynév után zárójelben szerepel a kunszentmártoni anyakönyvben való első szereplésének időpontja.

Összesen 174 családot, illetve csa-ládfőt tudtam megnevezni az anya-könyvek és összeírások kutatása során 1718-1721 között, amelyekből 119 csa-ládnál tudtam kimutatni, hogy honnan származik a házaspár vagy a házaspár valamelyik tagja.

Igyekeztem továbbá felkutatni a szár-mazási helyükön mikor szerepeltek utoljára az anyakönyvekben, hogy meg tudjam becsülni mikor költöztek le Kunszentmártonba. Továbbá kiemel-tem azt is, ki szerepelhetett az 1720-as összeírásban.

1718-1721 között az alábbi helysé-gekből jöttek Kunszentmártonba az anyakönyvek alapján:

JÁSZAPÁTI

Összesen 58 db családnál tudtunk ki-mutatni a Jászapátiból történő származást az 1718-1721 közötti időszakból. 4,2 illetve 5,5-ös nagysággal számolva elérhették akár a 243-319 főt is. Így valóban túlzó szám az apátiak hagyománya szerinti 500-700 fő, igaz csak az első négy évben vizsgáltuk az anya-könyveket.

1. **Balázs Gergely** (?-1739. 10. 8.) – **Kovács Ilona** (szül.-ben szülő, 1721. 04. 07.) Esküvő 1718. 6. 6-án Jászapátin.
2. **Balla Ferenc** – **Nagy Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 12. 12.) 1716. 1. 22-én gyermekét anya-könyvezik Jászapátin.
3. **Balla István** – **Balázs Anna** (hal-ben gyermeke, 1718. 09. ?) Jászapá-tiban volt az esküvője. 1715. 11. 24-én. 1718. 08. ?-ban Jászapátin született Balla István gyermeke olvashatatlan vezeték-nevű Annától. Kunszentmártoni halotti anyakönyvben sajnos csak

az édesapa neve szerepel. 1720-ban szerepel először Balázs Annával ke-resztszülőként. 1722-től kezdődően Balázs Annától születtek gyerekei.

4. **Balla Jakab** – **Galambos Katalin** (szül.-ben szülő, 1721. 03. 24.) Es-küvő 1720. 01. 7-én Jászapátin.
5. **Bendő István** – **Pelyva (Nagy) Anna (Zsuzsanna)** (1683-1733. 03. 06.) (szül.-ben szülő, 1720. 10. 20.) 1720 májusában keresztszülő Jászapáti településen. 1705-ös gyer-meke keresztelőjénél Jászapátin ugyanúgy Pente István a keresztszülő, mint 1720-ban Kunszent-mártonban.
6. **Dósa (Gojsza) Tamás** (1691-1730. 04. 22.) – **Köházi Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1721. 05. 17.) Az 1720-as összeírás alapján már 1719. évben megérkezett Kunszentmár-tonba. Mind az összeírásban, mind az anyakönyvekben Gojsza néven szerepel. Felesége révén volt csak beazonosítható. 1714. 05. 24-én es-küdtek Jászapátiban. Dósa József által felkutatott tanú-vallomásban Begyik Mihály úgy nyilatkozik, hogy többek között Dósa Istvánnal ment lakni Kun-szentmártonba Jászapátiról. (Dósa-Szabó 1936) Az első négy évben sem Begyik Mihály, sem Dósa Ist-ván nem szerepel az anyakönyvek-ben.
7. **Faragó Péter** – **Farkas Erzsébet** (1679-1729. 02. 24.) Az 1720-as összeírás alapján 1718-ban jött Kunszentmártonba. Szerepel Ra-dics István visszaemlékezésében is honalapítóként. Jászapáti anya-könyvekben tanúként szerepel 1711. 11. 22-én. Kunszentmártoni anyakönyvekben azonban csak fe-lesége halotti bejegyzése szerepel.
8. **Fazekas (Polyák) György** – **Csőke (Csotó) Anna** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 12.) 1712. 01. 27-én volt az esküvőjük Jászapátin.
9. **Fazekas Máté** (1749-es tanú vallo-másakor 52 éves) – **Csőke Erzsébet** 1704-1739. 08. 02. (szül.-ben szülő, 1720. 05. 11.) 1718. 01. 22-én, Jász-apátin regisztrált esküvőjén a tanú Radics István volt.
10. **Fényszarusi (Kelemen) István** (1683-1733) – **Szó Erzsébet** (1679-1739. 09. 19.) (szül.-ben szülő,

1720. 04. 28.) Az adóösszeírás alapján már 1718. évben jött Kunszentmártonba lakni. Ellenben különlegesen számítt, hogy 1719. 09. 24-én Jászapáti anyakönyveztek született gyermekét, és keresztszülei az a Kovács János és Utassi Erzsébet, akik az összeírás szerint szintén 1718-ban érkeztek Kunszentmártonba. Ennek több oka is lehet: például feleségét még otthon hagyva készítette elő a leendő életterület Kunszentmártonban. Így többször visszatért még Jászapátiba. Vagy ők ragaszkodtak a jászapáti plébánoshoz vagy az összeírók hibáztak. De elképzelhető olyan is, hogy éppen nem volt plébános Kunszentmártonban, így pár hét vagy hónap elteltével elvitték a gyermeket Jászapátira keresztelni.
- Történetesen itt lehetséges a mezőgazdasági munkák végeztével szeptemberben vitték csak keresztelni a gyermeket. Ez utóbbit erősíti az tény, hogy a jászapáti keresztelés után 7 hónapra már keresztelték Kunszentmártonban a következő gyermeküket.
11. **Gácsi Ferenc** (1683–1736. 03. 28.) – **Telek Katalin** (1698–1739. 08. 06.) (hal.-ben gyermeke, 1721. 11. ?) Jászapáti keresztelték gyermeküket 1715. 05. 23-án.
 12. **Gyenes Albert** (?–1733. 04. 24.) – **Bozóki Dorottya** (szül.-ben keresztszülő, 1719. 07. 09.) Az adóösszeírás alapján már 1718. évben jött Kunszentmártonba. Továbbá szerepel a Megszálló levélben is. 1701. 03. 20-tól már gyermekei születtek Jászapáti. 1720. 05. 26-án Radics Istvánnal együtt Kunszentmárton vezetőségéhez tartozott egy öcsödi „határvillongási, perrel kapcsolatban. (Dósa-Szabó 1936)
 13. **Gyenes János** (1671–1731. 09. 09.) – **Berényi (Tót) Anna** (szül.-ben szülő, 1721. 01. 12.) Szerepel Radics István visszaemlékezésében megszállóként. Esküvő 1711. 02. 23-án, Jászapáti elvett egy özvegyasszonyt. 1717. 06-án gyermekük keresztelése Jászapáti.
 14. **Horvát András** (1675–?) – **Czako (Zeke) Ilona** (1692–1734) (szül.-ben szülő, 1720. 07. 22.) Az adóösszeírás alapján már 1718. évben jött Kunszentmártonba lakni. 1713. 12. 24-én Jászapáti keresztelték gyermeküket. 1745-ös bérmálásakor 70 éves Kunszentmártonban.
 15. **Jancsó (Janics) János** (1690–1730. 12. 01.) – **(Nagy) Kovács Anna** (szül.-ben szülő, 1719. 08. 31.) Jászapáti elvette 1716. 02. 08-án Nagy Annát.
 16. **Juhász Gáspár** (1670–1721. 07. 25.) – **Lakatos (Fejér, Egyed) Katalin** (hal.-ban szülő, 1719. 03. ?) Az adóösszeírás alapján már 1718-ban jött Kunszentmártonba. Továbbá szerepel a Megszálló levélben is. 1700. 09. 30-tól 1717. 07. 13-ig több gyermekét keresztelik meg Jászapáti.
 17. **Kalapos György – Nagy Zsuzsanna** (szül.-ben szülő, 1720. 03. 04.) 1717. 02. 13-án gyermekét keresztelték meg Jászapáti.
 18. **Kalmár András – Kovács Ilona** (1675–1721) (szül.-ben szülő, 1721. 11. 30.) Az 1720-as összeírás alapján 1719-ben költözött Kunszentmártonba. 1702. 12. 17-én keresztelték meg gyermekét Jászapáti. Költözése előtt 1 évvel született gyermekét még Jászapáti, 1718. 05. 24-én keresztelték.
 19. **Kalmár György – Kalapeti Anna** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 22.) 1718. 03. 19-én keresztelik gyermeküket Jászapáti.
 20. **Kecskés János** (1698. ?–1734. 06. 02.) – **Jacsó (Csósz) Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1721. 09. 20.) Jászapáti házasodnak 1719. 11. 19-én.
 21. **Kiss Balázs – Pernyész Klára** (szül.-ben keresztszülő, 1720. 09. ?) 1718. 01. 18-án esküvő Jászapáti.
 22. **Kiss Ferenc** ifjabb vagy idős? (1684–1736. 04. 02.) – **Nagy Erzsébet** (szül.-ben keresztszülő, 1720. 08. 18.) Az 1720. novemberi összeírásban kettő Kis Ferenc is szerepel. Mindketten 1718-ban érkeztek Kunszentmártonba. Egyiküket megtaláltam a jászapáti születési anyakönyvben, 1717. 12. 30-i dátummal gyerekük keresztelése alkalmával. A másik Kis Ferenc 1722. január 2-án elhunyt, de sajnos korát nem írták oda, illetve nem derült ki az esetlegesen akkor még élő házas társának a neve sem.
 23. **Kiss Mihály – Lados Katalin** (szül.-ben szülő, 1718. 09. ?) Jászapáti az esküvője 1717. 02. 24-én.
 24. **Kovács Balázs** (?–1722. 11. ?) – **Nagy (Tóth) Katalin** (Csongrádi szül.-ben keresztszülő, 1718. 10. 07.) Az adóösszeírás alapján már 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1716-ban gyermeke születik Jászapáti.
 25. **Kovács György – Nagy Ilona** (szül.-ben szülő, 1720. 01. 06.) Esküvő 1713. 01. 28-án Jászapáti, 1718. 01. 21-én gyermekét keresztelik Jászapáti.
 26. **Kovács alias Benke János – Kovács Erzsébet** (1702–1730) (szül.-ben keresztszülő, 1720. 10. 01.) Az 1720-as országos összeírásban kettő Kovács János szerepel. Mindkettő 1718-ban érkezett Kunszentmártonba. Ő lehet a második, mert szerepel 1718-1720 között a jászapáti és a kunszentmártoni anyakönyvben. 1718. 01. 29-én volt az esküvőjük Jászapáti. 1721–1727 között született gyerekei keresztelése egy kivételével mindig Tóth András és Szórá Katalin keresztszülőkkel történt. Az első 1721-ben és az utolsó, 1727-ben született gyermekénél viszont nem Kovács János az apa, hanem Nagy János, illetve Benke János. 1720-as évek elején élt egy Nagy János Kunszentmártonban, akinek a felesége viszont Kovács Katalin volt. Ezért elképzelhető, hogy felcserélődtek a házaspárok az anyakönyvben, illetve elérhatta a plébános akár az apa akár az édesanya nevét is. Benke Judit születésénél a keresztszülők Tóth András és Radics Katalin. Mivel Radics Katalin sem előtte sem utána nem szerepel az anyakönyvekben, könnyen feltételezhető, hogy Szórá Katalin és Radics Katalin ugyanaz a személy. 1720-as országos összeírásban szintén kettő Kovács János szerepel Kunszentmártonban. (Benke János nem) De itt már nem tudni kikről van szó, mert megjelent 1721-től egy harmadik Kovács János is a kunszentmártoni születési anyakönyvekben. (Ő kunszentmártoni legényként 1721. 02. 15-én vette el Jászberényben Barta Ilonát.) 1730-ban 28 évesen elhunyt Benke Jánosné, Erzsébet. Mivel az anyakönyvekben visszavezetett Benke Gergely (1724 ?–1785) ösöm a büntetőperi tanúvallomásokban 1747-től, az adóösszeírásokban 1749-től mindig Benke néven szerepelt, ellenben a katolikus anyakönyvekben 1749. évi házasságától 1767-ig Kovács Gergelyként szerepelt, illetve 1767-ben Kovács alias Benke Gergelyként nevezték meg édesapaként, ezért feltételezem, hogy Benke Gergely Kovács János (folytatás a 4. oldalon)

- (folytatás a 3. oldalról)
- és Kovács Erzsébet gyermeke lehetett. Annál is inkább, mert Kovács János és Kovács Erzsébetnek 1724-ben született Kovács Gergely nevű gyermeke.
- A kettős névhasználat további kutatásra sarkall a jövőben. Az alias szó jelentése másképpen, igazi nevén, igazából stb.
27. **Kovács János – Utassi Erzsébet** (1699–1727. 02. 15.) (szül.-ben szülő, 1719. 08. 20.) Az 1720-as összeírás alapján már 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1717. 07. 17-i Jászapáti született gyermeknél, a később szintén Kunszentmártonba költözött Fényszarusi István a keresztapa. 1711-ben volt az esküvőjük, ezért feleségének a halotti anyakönyvbe rosszul írták be a korát.
28. **Köblös János** (1685–?) – **(Tóth)** 1722-ben **Éva** (halotti anyakönyvben gyermeke, 1718. 09. ?) 1711-ben volt az esküvője Jászapáti. 1712. 02. 14-én keresztelték ott első gyermeküket. Benedek Gyula Csongrádból való származásánál az 1728-as évszámot jelöli meg letelepedési évszámnak. Az évszám biztos nem fedi a valóságot és a csongrádi anyakönyvekben sem találtam meg a nevét. A kunszentmártoni 1745-ös bérmálásakor 60 éves. (Egri Egyházi Levéltár)
29. **Kóházy Ferenc – Kovács Erzsébet** (1694–1732. 12. 31.) (szül.-ben szülő, 1718. 11. ?) Jászapáti nőszült 1712. 01. 17-én. 1716. 04. 05-én gyermeke keresztelését rögzítették Jászapáti.
30. **Lados Gergely – Toth Anna** (Mézös 1721) (1702–1739. 10. 11.) (szül.-ben szülő, 1719. 07. 12.) Esküvője 1715. október 27-én Jászapáti, 1716. 08. 29-án Jászapáti pedig gyermeke születik.
31. **Lados Pál** (1669–1739. 10. 03.) – **Bendő (Bredó) Erzsébet** (1652–1732. 02. 24.) (szül.-ben szülő, 1720. 01. 19.) Az 1720-as összeírás alapján már 1718-ban megérkezett Kunszentmártonba. 1704. 10. 17-én történt az esküvője Jászapátiban. 1717. 12. 25-én gyermekét keresztelik meg Jászapáti.
32. **Mihályi Ignác – Pap Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1721. 01. 05.) Jászapáti házasodnak össze 1720. 11. 26-án.
33. **Nagy Albert – Kelemen Katalin** (szül.-ben szülő, 1721. 07. 25.) Esküvő 1709. 07. 14. Jászapáti. 1718. 03. 22-én, Jászapáti gyermeke születik, a keresztszülő: Gyenes Albert és Bozóki Dorottya.
34. **Nagy András – Mészáros (Oroszi) Anna** (szül.-ben szülő, 1721. 10. 13.) Jászapáti az esküvőjük (1714. 04. 24.) illetve ott keresztelik gyermeküket is. (1715. 08. 18.)
35. **Nagy Gergely – Juhász (Sárkány) Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 01. 17.) 1712. 04. 04.-én, a Jászapátiból származó Nagy Gergely elvette a jászdózsai Juhász Erzsébetet Jászdózsán. 1716. 01. 19-én, Jászapáti tarják keresztvíz alá gyermeküket.
36. **Nagy István** (1745-ben 58 éves) – **Bendő Erzsébet** (?–1724. 01. 25) (szül.-ben szülő, 1720. 09. 30.) Esküvő 1716. 02. 02. Jászapáti.
37. **Nagy János – Fejér Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1719. 03. 26.) 1717. 05. 18-án házasodott meg Jászapáti.
38. **Nagy János – Kovács Katalin** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 05.) Esküvő 1710. 06. 05-én, 1717. 05. 24-én pedig gyermekének keresztelése Jászapáti.
39. **Nagy János – Nagy Katalin** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 17.) 1715. 09. 06-án keresztelték gyermekét Jászapáti.
40. **Nagy Márton** (1691–1729. 05. 15.) – **Márton (Széles? Nagy) Judit** (1705–1729) (szül.-ben szülő, 1720. 10. 28.) Esküvő 1718. 01. 30-án Jászapáti.
41. **Nagy Miklós** (1640–1730. 09. 12) – **Szajtli v. Böjti (Kovács) Katalin** (1649–1729. 09. 12.) (szül.-ben keresztszülő, 1719. 08. 12.) Az összeírás alapján már 1718-ban jött Kunszentmártonba és 1720 novemberében a helység bírása. Szerepel ezen kívül Radics István visszaemlékezésében megszállóként. Amikor keresztszülőként szerepel, akkor egyszer sem a felesége a keresztanya.
- Egy alkalommal például a szintén jászapáti származású Nagy Gergelyné Juhász Erzsébet a keresztanya. 1700-ban született egy gyermeke Jászapáti egy olvashatatlannévű Katalintól.
42. **Nyuzó János – Syari (Sike) Erzsébet** (hal.-ben gyermeke, 1718. 09. ?) 1715. 01. 20-án volt az esküvőjük Jászapáti. Ő azon kevesek egyike, aki nem maradt Kunszentmártonban. 1720. 12. 22-én már Jászberényben anyakönyvezik gyermekét.
43. **Őze (Eörse, Juhász) Miklós – Nagy Judit** (szül.-ben szülő, 1720. 10. 28.) 1707-ben fia elhunyt Jászapáti.
44. **Pap István** (1745-ben 52 éves) – **Pap Sára** (szül.-ben szülő, 1720. 08. ?) Esküvő 1715. 02. 23-án Jászapáti, ugyanott 1718. 12. 27-én gyermekét keresztelték.
45. **Pelle Gergely** (1661–1739. 09. 29.) – **(Ekes, Csík) Katalin** 1689–1739. 09. 28. (szül.-ben szülő, 1719. 05. 29.) Az összeírás alapján már 1718-ban már Kunszentmártonban volt. 1718. 05. 28-án gyermekének keresztelése történt Jászapáti.
46. **Pente István** (1672–1732. 10. 10.) – **Gácsi Anna** (1678–1758. 01. 26.) (szül.-ben keresztszülő, 1719. 03. 16.) Radics István megnevezi visszaemlékezésében ősmét (40 évvel később unokáját Selmetzy Borbálát vette el Benke Gergely Kunszentmártonban) honalapítóként, sőt Radics István gyermekénél keresztszülőként szerepelnek. Az 1720-as összeírásban nem szerepel Kunszentmártonnál. Jászapáti anyakönyvekben 1702. 12. 27-én szerepel először gyermeke születése után.
47. **Pernyész György** 1659–1739. 10. 07 – **Nagy (Szabó) Orsolya** (1696–1730. 03. 23.) (szül.-ben keresztszülő, 1719. 05. 29.) 1717. 03. 09-én gyermekét keresztelték Jászapáti.
48. **Péter István.** Azon kevesek egyike, aki szerepel ugyan az 1720-as összeírásban 1718-as letelepedéssel, azonban a kunszentmártoni anyakönyvekben nem. 1704-ben Jászapáti a születési anyakönyvekben szerepel egy bizonyos Péter István és István Margáreta szülőpár. De se előtte se utána nem, illetve nem szerepel a jászapáti anyakönyvekben, sőt az 1715-ös Jászapáti összeírásban sem. Mindezek miatt feltételezem, hogy elírásról van szó. Pente István nevét írhatták el így.
49. **Pongo Gáspár – Tankó Erzsébet** (1693–1739) (szül.-ben keresztszülő, 1719. 03. 26.) Jászapáti 1717. 10. 10.-én keresztszülők. Az 1720-as összeírás alapján már 1718-ban megérkezett Kunszentmártonba.
50. **Radics Ferenc** (1686–1739. 10. 18.) – **Kovács Ilona** (1697–1734. 11. 30.) (szolnoki ház-ben tanú, 1719. 10. 22.) A legifjabbik Radics testvér. 1720-ban nem írták össze, valószínűleg egyik bátyja háztartásában élt. 1718. 02. 05-én gyermekét tartották

keresztvíz alá Jászapáti, 1719-ben egy kunszentmártoni völegénynek volt a tanúja Szolnokon.

51. **Radics Gergely** (1659–1739. 09. 17.) – **Kis Katalin** (1676–1740. 05. 22.) (a csongrádi születési anyakönyvben szülő, 1718. 10. 02.) A három honalapító Radics testvér legidősebb tagja. Szerepel Radics István megszálló levelében és az 1720-as összeírásban is 1718-as letelepedéssel. 1700. 11. 03-án gyermekét keresztelik Jászapáti. Akkor még első felesége Csomós Erzsébet szerepel édesanyaként. 1718. 03. 04-én még biztosan Jászapáti él, hiszen keresztszülőként szerepel anyakönyvében.
52. **Radics István** (1668. ?–1762) – **Fazekas Sára** (1684–1739. 11. 28.) (szül.-ben szülő, 1719. 03. 16.) A megszállás történetének elmesélője. Visszaemlékezése alapján a megszállást 1719 pünkösdjére tette, amikor az 1762. évben kelt megszálló levélben megadott kora alapján kb. 51 éves lehetett. Az adóösszeírás alapján azonban már 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1718. 01. 22-én még Jászapáti egy esküvőn tanúként szerepel. Az 1700-as években még mindig pontosan szerepel az elhunytak kora a halotti anyakönyvekben. A hozzátartozó bemondása alapján írták be. Mivel Radics Istvánnak még 1731. 04. 29-én is született gyermeke, ha 1762-ben valóban 94 éves volt, akkor utolsó gyermeke születésénél 63 évesnek kellett volna lenni, ami valljuk meg kevésbé valószínű. A jászapáti anyakönyv szerint 1701. 11. 03-án házasodott és első gyermekét 1706-ban keresztelték meg. Amennyiben az 1701-es Jászdózsa és Tarnaörs közötti határperben meghallgatott, 23 éves, Jászapátiról származó Radics István megegyezik a Kunszentmárton megszállását vezető személlyel, akkor Radics István 40 éves volt a megszállás idején, és utolsó gyermeke születésénél pedig 53 éves. Ez pedig már könnyebben elképzelhető.
53. **Ragó (Rapi) Gergely** – **Serfőző Katalin** (szül.-ben keresztszülő, 1719. 05. 29.) Jászapáti gyermekét keresztelik 1702 és 1715 között.
54. **Szabó Ferenc** – **Konkoly Ilona** (szül.-ben keresztszülő, 1719. 08. 20.) Az összeírás alapján már 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1720-ban a helység korcsmárosa.

Begyik Mihály tanúvallomásában többek között idősebb Szabó Ferencet nevezi meg, aki Jászapátiról érkezett Kunszentmártonba. (Dósa-Szabó 1936)

55. **Tóth Mátyás** – **Iványi Margit** (szül.-ben szülő, 1719. 12. 08.) 1717. 08. 01-jén gyermekét keresztelik Jászapáti.
56. **Tóth Mátyás** (1669–1729. 05. 30.) – **Victor Anna** (csongrádi szül.-ben Kunszentmártonban keresztszülő, 1718. 10. 02.) Szerepel Radics István által fogalmazott Megszálló levélben és az 1720-as összeírásban is 1718-as letelepedéssel. 1700. 11. 29-én keresztelik gyermekét Jászapáti. 1712-ben még Jászapáti született gyermeke. 1720. 05. 26-án szereplő levélben az elsőként felsorolt kunszentmártoni bírák egyike, ezért Dósa következtetése szerint ő lehetett a bíró. Az 1720 novemberében kelt összeírás szerint viszont a bíró már nem ő volt.
57. **Turcsányi Pál** (1679–1739. 10. 16.) – **Kecskés Katalin** (1692–1739. 10. 16.) (szül.-ben keresztszülő, 1720. 02. 27.) 1709. 01. 14-én volt az esküvője Jászapáti. 1718. 05. 28-án gyermeke keresztelése szintén Jászapáti.
58. **Vido János** (1701–1739. 08. 25.) – **Vincze Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1718. 10. ?) 1716. 04. 03-án Jászapáti keresztelik gyermeküket.

JÁSZALSÓSZENTGYÖRGY

Az akkori tanúvallomásokat igazolva, ebből a jász helységből jöttek a második legtöbben Kunszentmártonba lakni. Összesen 20 családnál tudtam kimutatni az alsószentgyörgyi származást. Jászapátinál már használt családnevekkel számolva kb. 84-110 fő lehetett az első 4 évben. Itt tudtuk legjobban megközelíteni a lehetséges letelepedés dátumát. Pongó Mihály 1718. 07. 28. és 1718 októbere között költözhetett Kunszentmártonra. Valószínű az újszülött kora miatt nem rögtön augusztusban, illetve a búza aratás befejeződése után, szeptember hónap lehetett lehetséges honfoglalási dátum a család számára.

1. **Baktay Márton** (?–1729. 12. 27.) – **Tóth (Tőre) Erzsébet** Az összeírás alapján 1718-ban már Kunszentmártonban tartózkodott. Továbbá szerepel a Megszálló levélben is telepeként. 1717. 11. 07-én, Jászal-

sószentgyörgyön tanú egy esküvő alkalmával, 1716. 03. 03-án gyermekét keresztelték meg ugyanott.

2. **Csorba János** (1693–1739. 10. 16.) – **Marosi Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1721. 01. 27.) 1718. 01. 01-jén volt esküvőjük Alsószentgyörgyön.
3. **Deszpot Benedek** (1678–1738. 02. 13.) – **Seres (Tót) Katalin** (szül.-ben szülő, 1721. 12. 21.) Jászberényben sok ilyen nevű család élt, de az ő esküvőjük 1704. 08. 24-én Jászalsószentgyörgyön volt.
4. **Farkas Albert** (1660–1734. 12. 26.) – **Farkas Ilona** (szül.-ben keresztszülő, 1720. 03. 04.) Az összeírás alapján 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1714-ben gyermekét keresztelik Alsószentgyörgyön, 1719. 11. 21-én pedig tanú szinten ott egy esküvőn. Valószínű ők is visszavissza jártak Kunszentmártonból.
5. **Gulyás Albert** (1667–1733) – **Menyhárt (kő) Dorottya** (1677–1727) (szül.-ben szülő, 1720. 05. 18.) Összeírás alapján 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1703. 04. 22-én keresztelték gyermeküket Jászalsószentgyörgyön. 1717. október 3-án még ott keresztelik Imre nevű gyermeküket.
6. **Halmi Pál** (1695–1733) – **Erdélyi Erzsébet** (1745-ben 40 éves) (szül.-ben szülő, 1720. 09. 30.) 1717. 11. 07-én esküvő Alsószentgyörgyön, tanú Zsiga András.
7. **Kalmár János** (1687–1737. 08. 29.) – **Fejes (Nagy) Anna** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 12.) Házasságuk Alsószentgyörgyön 1705. 09. 20-án volt. 1717. 11. 22-én gyermekét keresztelik szintén ugyanott.
8. **Lengyel János** (1699–1739. 11. 11.) – **Kis Erzsébet** (hal.-ban gyermeke, 1718. 10. ?) 1718. 04. 05-én gyermeke születik Jászalsószentgyörgyön, keresztszülők május 1-jén Alsószentgyörgyön.
9. **Mészáros Miklós** – **Miseri Sára** (szül.-ben keresztszülő, 1719. 11. 22.) Gyermekeit keresztelik Jászalsószentgyörgyön 1712. 09. 24-én. Ugyanott keresztszülő 1718. 01. 23-án.
10. **Miseri János** – **Szaskó Katalin (Susko Ilona)** (1685–1735. 02. 06.) (szül.-ben szülő, 1721. 02. 06.) 1715-ben gyermekét keresztelik Jászalsószentgyörgyön.
11. **Nagy Albert** – **Mészáros Anna** (szül.-ben keresztszülő, 1720. 09. 05.) Jászalsószentgyörgyön tanú
(folytatás a 6. oldalon)

(folytatás az 5. oldalról)

1717. 11. 11. és 1717. 11. 21.-én is Farkas Alberttel együtt.

12. **Pongó Mihály – Barna Anna** (hal.-ban gyermeke, 1718. 10. ?) Házasságuk 1717. 07. 13.-án történt. 1718. 07. 28.-án gyermeke keresztelését rögzítették Alsószentgyörgyön.
13. **Seres András – Garai Erzsébet** (hal.-ban gyermeke, 1719. 03. ?), 1718. 03. 08.-án gyermekét keresztelik Alsószentgyörgyön.
14. **Szabó Ferenc** (1678–1728) – **Oláh Ilona** (szül.-ben szülő, 1721. 04. 14.) Esküvő Jászladányban 1705-ben. 1710. 05. 19.-én keresztelik gyermeküket már Jászsalszentgyörgyön. 1717. 10. 09.-én pedig Erzsébet nevű leányukat.
15. **Szaszkó Imre** (1694–1734) – **Szabó Judit** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 19.), 1718. 02. 23.-án keresztelték gyermekét Alsószentgyörgyön.
16. **Tigyi Márton** (?–1739. 09. 16.) – **Szabó Katalin** (szül.-ben szülő, 1721. 01. 21.) Ők ugyan nem szerepelnek a jászsalszentgyörgyi anyakönyvekben, azonban 1703. 11. 14.-én itt születik Tigyi András és Máté Erzsébet gyermeke. Máté Erzsébet pedig Kunszentmártonban hunyt el 1738. 03. 03.-án, így feltételezhetően ez a Tigyi házaspár is Jászsalszentgyörgyről származik.
17. **Tóth György** (1668–1733) – **Gondos Zsuzsanna (Ilona)** (szül.-ben szülő, 1720. 01. 25.) 1712-ben gyermekét Jánoshidán keresztelik meg. 1719. 02. 22.-én Gondos Ilona feleségtől született gyermekét Jászsalszentgyörgyön keresztelik.
18. **Tóth Lukács** (1672–1732. 12. 18.) – **Major Anna** (hal.-ban gyermeke, 1719. 03. ?) 1714 decemberében keresztoszülő Alsószentgyörgyön. 1716. 06. 02.-án egy gyermekét keresztelik Szentgyörgyön, 1717. 10. 31.-én pedig ugyanott szintén gyermekét keresztelik Morvai? Annától.
19. **Törő István** (1700–1736. 06. 18) – **Hamar Erzsébet** (1745-ben 45 éves) (szül.-ben szülő, 1720. 10. 01.), Házassága Jászsalszentgyörgyön történt 1715. 02. 24.-én. 1718. 08. 01.-én gyermekének keresztelése Alsószentgyörgyön.
20. **Zsiga András** (1682–1738. 09. 07.) – **Tóth Ilona** (1696–1736. 09. 13.) (hal.-ban gyermeke, 1719. 03. ?) 1716. 07. 19.-én Jánoshidán keresztelték gyermekét.

1717. 09. 18.-én keresztoszülő egy jászsalszentgyörgyi születésű gyermeknél.

NAGYKÖRŰ

A négy éves intervallumban vizsgált kunszentmártoni források alapján a származási helyek között a harmadik helyet foglalja el. Összesen 8 család jöhetett Nagykörűből. Megközelíthette a 32-44 főt.

1. **Józsa János** (1686–1736. 03. 31.) – **Nádas(di) Judit** (1694–1734) (szül.-ben 1719. 08. 07.). Az országos összeírás alapján 1719-ben települt Kunszentmártonba. 1704. 04. 22.-én volt az esküvője Józsa Jánosnak Nádas Judittal Nagykörűn.
2. **Kiss Gergely** (1688–1738. 12. 26.) – **Ficsor Erzsébet** (1691–1739. 09. 15.) (szül.-ben keresztoszülő, 1719. 10. 28.) Az országos összeírás alapján már 1718-ban Kunszentmártonba érkezett. Gyermekeit 1718. 01. 16.-án Nagykörűben keresztelték.
3. **Kiss Mihály – Sári Katalin** (szül.-ben szülő, 1720. 05. 04.) Benedek Gyula megtalálta nevét a Nagykörűből Kunszentmártonba szökött jobbágyok között. Az összeírás 1720–1723 között távozott jobbágyok nevét tartalmazta. (Benedek 2011) A nagykörűi anyakönyvekben nem találtam meg ezt a házaspárt, a feleség Nagykörűn gyakori családneve alapján, valószínűsíthetően annak családja jöhetett Nagykörűből.
4. **Nagy György – Bozsik Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 11. 04.). Esküvője 1713. 07. 15.-én Nagykörűn, illetve gyermeke keresztelése történt 1717. 05. 29.-én ugyanott.
5. **Sári András** (1745-ben bérálás-kor 60 éves Kunszentmártonban) – **Túri Judit** (szül.-ben szülő, 1721. 02. 19.) 1718. 12. 11.-én keresztoszülő Nagykörűben. (házassága ugyanott 1706. 10. 14.-én). Az 1720-as összeírás alapján Sári András 1718-ban érkezett Kunszentmártonba. 1719. 08. 11.-én Kunszentmártonban Sári Andrásnak és Kiss Erzsébetnek keresztelik gyermekét. Véleményem szerint elírták az édesanya nevét.
6. **Sári Bálint – Dányi Anna** (szül.-ben keresztoszülő, 1719. 11. 20.) 1718. 11. 20.-án gyermekét keresztelik meg Nagykörűn.
7. **Sári János – Kis (Terenyei) Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1719. 10. 28.).

1716. 09. 14.-én gyermeküket keresztelik Nagykörűn, a keresztoszülő szintén a Kunszentmártonba érkező Kiss Gergely és Ficsor Erzsébet volt.

8. **Szilvási Márton** (?–1728. 02. 29.) – **Császi Erzsébet** (szül.-ben keresztoszülő, 1721). 1719. 10. 03.-án gyermekét Nagykörűn tarják keresztvíz alá. Az országos összeírás alapján 1720-ban települt Kunszentmártonba.

SZOLNOK

1. **Ecsedi Márton** (1745-ben 60 éves) – **Boso Magdolna** (szül.-ben szülő, 1718. 11. ?). 1715.09.05.-én gyermeke keresztelése Szolnokon.
2. **Kondás János – Sári (Sáros) Erzsébet** (szül.-ben keresztoszülő, 1720. 01. 25.) 1714. október 5.-én keresztelik Szolnokon a gyermekét.
3. **Nagy András – Farkas Anna** (szül.-ben szülő, 1720. 06. 15.) Bár az első négy évben kettő Nagy András is szerepel az anyakönyvekben, talán az 1720-as összeírás alapján már ezen András jött Kunszentmártonba 1718-ban. 1718. 04. 05. gyermeke születik Szolnokon.
4. **Surány(i) Miklós – Juhász Katalin** (szül.-ben keresztoszülő, 1720. 03. 08.). Szolnokon 1718. 10. 09.-én volt az esküvője.
5. **Szabó István – Holló Judit** (szül.-ben keresztoszülő, 1721. 07. 29.). Az 1720-as összeírás alapján 1718-ban jött Kunszentmártonba. 1718. 01. 03.-án Szolnokon keresztoszülszülők.

JÁKÓHALMA

1. **Gyenes Mátyás** (1699–1739. 04. 20.) – **Molnár Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 09. 01.) Esküvője 1718. 01. 23.-án Jákóhalmán volt.
2. **Molnár András – Bárdos (Bardi) Ilona** (hal.-ban gyermeke, 1718. 10. ?) 1717. 02. 05.-én gyermekét Jákóhalmán keresztelik.
3. **Nagy Gergely – B(V)ak Ilona** (szül.-ben szülő, 1719. 05. 28.) 1718. 01. 08.-án keresztelik Jákóhalmán gyermekét.
4. **Tajti Gábor – Banos (Baros) Katalin** (szül.-ben szülő, 1720. 03. 21.) 1715. 04. 24.-én őrsi származású Tajti Gábor elvette a jákóhalmi Banos Katalint, gyermeküket keresztelik Jákóhalmán 1716-ban és 1717. 12. 24.-én.
5. **Zsidó Mátyás – Benkó (Zölej) Ilona** (szül.-ben szülő, 1718. 12.

?) Dósa József szerint a megszálló jászapátiak magukkal hozták kántorukat, aki egyúttal levitájuk is volt. (Dósa-Szabó 1936) Lehet, hogy közvetlenül megszállás előtt Jászapátiban volt kántor, de 1718. 05. 22-én keresztszülő volt Jákóhalmán. Esküvője is ott volt 1708. 01. 16-án.

JÁSZFELSŐSZENTGYÖRGY

1. **Kis (Galsay) János – Lenkes Éva** (1703–1739. 06. 04.) (szül.-ben szülő, 1720. 12. 15.) Esküvő 1716. 02. 23-án Felsőszentgyörgyön történt.
2. **Lenkes Péter – Brmcsik Erzsébet.** Egyházi funkcionáriusként (licentiátus) szerepel a születési anyakönyvekben, 1719. 05. 28-tól ő végzi a kereszteselési bejegyzéseket. 1719–21. között egyben kántor is. (Dósa-Szabó 1936) 1718. 09. 14-én gyermekét még Jászfelsőszentgyörgyön keresztelik.
3. **Lévai György – Móri (Mixi) Dorottya** (szül.-ben szülő, 1720. 04. 28.). 1703-ban keresztelik gyermekét Jászfelsőszentgyörgyön, az édesanya ott Gortva Dorottya.

KECSKEMÉT

1. **Kis János – Kovács Judit** (szül.-ben szülő, 1719. 10. 23.). 1712. szeptember 5-én gyermeküknek keresztelője Kecskeméten. Benedek gyűjtése szerint 1720 körül egy Kis János ment Kunszentmártonba, de ezen szülőpárt nem találtam az ottani anyakönyvekben.
2. **Tóth János – Gulyás Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 10. 28.). 1716. 11. 16-án gyermeke keresztelése történt Kecskeméten.

JÁSZDÓZSA

1. **Farkas István** (1745-ben 46 éves) – **Serfőző Erzsébet** (?–1723) (szül.-ben szülő, 1721. 09. 11.) 1718. 01. 16-án Jászdózsán volt az esküvője.
2. **Mészáros Ádám – Kasza Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 11. 30.). Az 1720-as összeírás alapján 1720-ban jött Kunszentmártonba. 1717. 04. 05-én az esküvője, illetve 1718. 01. 02-án gyermeke keresztelője Jászdózsán.

CSONGRÁD

Benedek Gyula a csongrádi telepek betelepülésének dátumát 1728-ra teszi a Károlyi család levéltári kutatásai alapján, azonban a kunszentmártoni

1720-as összeírás és az anyakönyvi kutatásaim szerint ez hamarabb történt meg. Fónodi Mihály 1718 szeptemberre és decembere között jöhetett, Győri András pedig legkésőbb már 1719 októberében Kunszentmártonon élt.

1. **Fónodi Mihály – Konkoly Anna** (szül.-ben szülő, 1719. 10. 17.). Az 1720-as összeírás alapján már 1718-ban Kunszentmártonban élt. Csongrádon 1718. 08. 04-én keresztszülő a később szintén Kunszenmártonban letelepedő Győri András gyermekének keresztelőjén.
2. **Győri András** (1679–1739. 11.) – **Főző Ilona** (szül.-ben keresztszülő, 1719. 10. 17.). 1718. 08. 04-én gyermekének keresztelője Csongrádon.

TISZABŐ

Anyakönyvei csak 1738-tól maradtak fent. A kutatott évekből (1718–1721) csak elvétve található tiszabői bejegyzés a nagykörúii anyakönyvekben.

A Benedek Gyula által a különböző összeírásokból kigyűjtött 6 telepes közül csak kettő szerepel a kunszentmártoni anyakönyvekben.

A nagykörúii anyakönyvekben ugyan nem szerepelnek, de megkockáztatom, hogy az alábbi kettő házaspár jöhetett Tiszabőről:

1. **Barna István – Molnár Katalin** (szül.-ben szülő, 1721. 03. 06.)
2. **Bozsik Márton** (1669–1729. 02. 26.) – **Czakó Anna** (szül.-ben szülő, 1719. 11. 22.). Jászsószentgyörgyön házasodnak össze 1715. 05. 05-én, a vőlegény Tiszabőről származik.

JÁSZBERÉNY

1. **Kis János – Kovács Katalin** (szül.-ben szülő, 1720. 05. 18.). Esküvő Jászberényben 1711. 05. 03-án.
2. **Kis Mihály – Kiss Erzsébet** (szül.-ben szülő, 1720. 05. 18.). Esküvő Jászberényben 1704-ben.

JÁSZFÉNYSZARU

1. **Józsa István** (1679–1739. 05. 22.) – **Kovács Ilona** (1696–1730. 10. 07.). (szül.-ben szülő, 1720. 09. 30.). 1710. 01. 29-én volt az esküvője Fényszarun.

VÁCSZENTMIHÁLY

1. **Kompoth Mihály** (?–1725. 01. 10.) – **Borbás (Borbálya) Ilona** (szül.-

ben szülő, 1719. 07. 09.). Bármennyire egyszerű, talán nádas házikó szerepelt is templom gyanánt, harangozóra föltétlenül szükség volt. (Dósa-Szabó 1936) Dósa József szerint 1718-tól haláláig látta el feladatát Campot Mihály harangozó. 1712. szeptember 20-án keresztelik Erzsébet leányát Vácszentmihályon.

KUNSZENTMÁRTON

Itt azon származási hellyel megjelölt házaspárokat sorolom fel, akiknek esküvőjük Kunszentmártonban volt és itt is telepedtek le.

1. **Balázs Gergely – Horváth Anna** (szül.-ben szülő, 1723. 02. 01.) 1721. 11. 24-én házasodtak össze, a helyi vőlegény mellett a menyasszony Jászapátiról származott.
2. **Csaba Tamás – Kőházi Anna** (szül.-ben szülő, 1721. 05. 18.). Az esküvőjük 1720 februárjában volt, pontos nap megnevezése nélkül rögzítve az anyakönyvben. A vőlegény jászberényinek jelölve. A menyasszony kunszentmártoni volt, megboldogult Kőházi György leánya. Valószínű a jászapáti származású Kunszentmártonon letelepedett Kőházi Ferenc (testvér?) háztartásához tartozott.

Adóösszeírásokban és szökött jobbágyokat megnevező összeírásokban szereplő házaspárok, akik az anyakönyvekben is szerepelnek

1. **Barna István – Molnár Katalin** (szül.-ben szülő, 1723. 02. 01.) Jobbágyvándorlásokat tartalmazó Heves vármegyei összeírás szerint 1720-ban Tiszabőről Kunszentmártonba költözött. (Benedek 2002)
2. **Gecse Pál** (1673–1748. 11. 14.) – **Sáry Judit** (szül.-ben szülő, 1722. 01. 09.) Jobbágyvándorlásokat tartalmazó nógrád vármegyei szökött jobbágyokra vonatkozó összeírás szerint 1715-ben Kazáról Kunszentmártonba költözött. (Benedek 2002)
3. **Örsi (Juhász) István** (1673–1729. 08. 24.) – **Kiss Dorottya** (szül.-ben szülő, 1722. 01. 09.). Jobbágyvándorlásokat tartalmazó nógrád vármegyei szökött jobbágyokra vonatkozó összeírás szerint 1715-ben Baglyasaljáról Kunszentmártonba költözött. (Benedek 2002)
(folytatás a 8. oldalon)

(folytatás a 7. oldalról)

4. **Szemerédi György – Sipos Anna** (szül.-ben szülő, 1721. 04. 22.) Benedek Gyula a Károlyi család levéltárából gyűjtötte ki Szemerédi Gyula telepest, aki 1728-ban jött Kunszentmártonba lakni. (Benedek 2002) Az 1715-ös országos összeíráson Csongrádon szerepel egy Szemerédi György.
5. **Tápai Benedek – Oláh Anna** (szül.-ben szülő, 1720.02.27.). 1715-ben összeírtak ugyanilyen nevűt Csongrádon.
6. **Telek István** (1699–1739. 08. 22.) – **Nyiesdi Ilona** (szül.-ben szülő, 1721. 02. 25.) Benedek kigyűjtése alapján a Nógrád megyei Fülekklecsenyből jött ide 1719-ben. (Benedek 2002)

Ismeretlen származású telepések

A fentiekén kívül 1718-tól és 1721-ig terjedő években szerepel 55 db házaspár a kunszentmártoni anyakönyvekben, akiket nem találtam meg a fent felsorolt helységek anyakönyveiben, illetve nem találhatók meg a mormon egyház által indexált kereshető adatbázisban sem. Keresztszülők is szerepelnek, ha egyéb bejegyzésben igazoltnak láttam, hogy házaspárok is egyben.

Felhasznált irodalom:

Benedek Gyula: Kunszentmárton város oklevelei és fontosabb iratai (1333–1737) Szolnok, 2002

Dósa József – Szabó Elek:

Kunszentmárton története I.

Kunszentmárton, 1936

Benke Zoltán helytörténeti kutató

Böszörményi Mihály néptanító emlékezete (1818–1904)

„Nagyon kevés halandónak jut osztályrészül, hogy emberré lételének, vagyis: közhasznú működésének félézredes évfordulóját megérhesse; de ezek között a ritka halandók között azután mily kevés lehet még azoknak a száma, akik úgy érik meg annak az ötven esztendő közhasznú működésnek az évfordulóját, ami ként azt Böszörményi Mihály néptanító megérte.

Csak egy tekintetet kell vetni ez arc képre, hogy meggyőződjék a szemlélő, miként egyikét látja maga előtt azon jó szívvvel és komoly fővel megáldott, becsületben megőszült alakoknak, akik még példának vannak meg abból a régi jó időből, melyről a költő azt mondja: Szép volt az, mint Iliász éneke, tisztét ki-ki híven töltötte be!”

De ki is volt Ő?

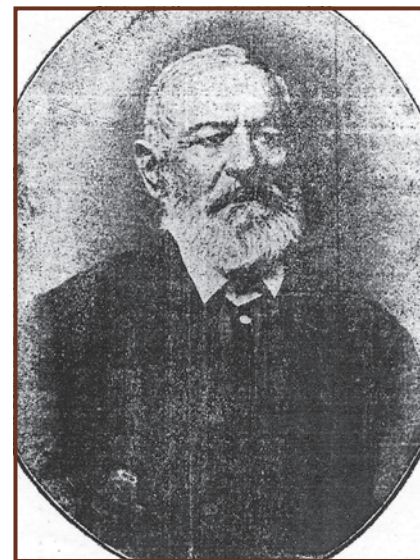
Kétszáz évvel ezelőtt, 1818. október 2-án Borsod vármegyében, Mező-Csát községben, egyszerű földműves családban született. Atyja, Böszörményi György féltelkes gazda, anyja Tóth Borbála buzgó vallásos asszony, aki Mihály fia szívébe is korán belecsepegtette a vallásos érzelmeket. Őt és fél éves korában, 1824. április 24-én kezdte az iskolát, de akkor már nemcsak folyékonyan tudott olvasni, hanem az egyházi és világi énekeket is kitűnően fújta. Ez könnyen elhíhet róla, mert idős korában is szeretett és tudott is énekelni. Később kedvenc tantárgya az énektanítás lett. A népiskolai tanulmányait hat év alatt végezte el. Mezőcsáti tanítói a sárospataki főiskoláról évenként váltakozva jártak ki a kis faluba.

A kisdíák kiemelkedett tanulótársai közül, az iskolába látogató szolgabirtól, vagy az alispántól kitűnő feleleteiért húszast, néha tallért is kapott. Sőt, egy földesúr két kisgyermekét is gondjaira bízta, akiket megtanított olvasni. Így már 11 éves korában tanító lett! Szülei a népiskola befejeztével Miskolcra akarták adni szabóinasnak. Ám a tanító úr rábeszélte őket, hogy engedjék a gyermeket tovább a tanulópályán, engedjék vele menni a főiskolára. Így került a miskolci szabóműhely helyett a Sárospataki Kollégiumba 1831. január 25-én. Mint később ő maga mondta: sírva-örülve vált meg a családi körtől. Egyrésztől sok szépet és jót remélt, de mint szegény fiú, félt is a bizonytalan jövőtől. És valóban volt is oka a sírásra. Édesapja az 1831. évi kolerajárvány áldozata lett, édesanyja otthon maradt a három árvával, ő, a negyedik gyermek a távolban színtelen kenyer nélkül. Már 12 éves korában megtanulta, meg kellett tanulnia a megélhetés nehézségeit, de tanulmányaiiban szépen haladt előre. Az öröme is volt oka, mert tanárai, tanulótársai hamar megkedvelték, megszerették.

Gyengébben tanuló társainak szívesen segített, feladatait mindig pontosan elvégezte. 1835-ben egy diáktársa a Bodrogba fulladt. Sírverset kellett írniuk és a 15 pályázó közül az ő versét ta-

lálta a legjobbnak a bíráló bizottság. A pályázati díj az volt, hogy a szépen koszorúba kötött verset eltemették a szerencsétlenül járt ifjúval. A hangjával is kitűnt. Őt, az algimnazistát bevették a sárospataki híres „cantusba” altistának, ahova pedig csak főgimnazisták léphettek be. Törvényre vált szokás volt ez. Sőt, mi több, Szilváson gr. Keglevich Miklós kastélyában és más főuraknál is daloltatták, és dalolták vele a főurak is az akkortájt divatos népdalokat: „Ha visszanéz a bús magyar...” „Lágy a kenyér, pirítani nem lehet” stb.

A vakációkat otthon, szülőföldjén töltötte. Ilyenkor, a tanítási szünetekben ismét tanító lett, mert az izraelita családok gyermekeit tanította magyarul írni és olvasni. Az 1835. év októberében Sárospatakról Losoncra ment filozófiát hallgatni, de mint később írta

Böszörményi Mihály

nem érezte ott jól magát és csak két évig tanult ott. 1837. október 15-én délután 3 órakor a kecskeméti kollégium kapujához érkezett. Ide kergette a sors, mint felkapott ballangót a szél. A tanárok nyájasan fogadták, felajánlották neki pártfogásukat. Azt érezte ekkor, hogy ez az iskola lesz az ő nevelőanyja. Nem is csalatkozott. Olyan nagyírű professzorok tanították, mint Tatay András, Karika János, Tomori Szabó Sándor. 1838. április 24-én Szent György napkor (a tanév kezdetén) már Fülöpszálláson találjuk, mint segédtanítót, aki a „kisebb fiúgyermek” tanítója. Kecskeméti tanárai ugyanis kiküldték egy évre a szegény sorsú, de már akkor is önálló gondolkodású ifjút, hogy egy kis pénzt szerezhessen, legalább tisztességes ruhára válót.

VERSELŐ JÁSZOK ÉS KUNOK

ZAGYVÁN A JEGENYESOR

Mint keces kis gyíkcocsa
tekereg a Mátrától alá,
terebélyesedik csendesen
a Zagyva folyó,
mely végül a Tiszába talál.

Régen a partjain fürge gyíkként
vidáman futkároztam én,
jegenyesor állt az út mentén,
A gáton apám kubikolt
iszappal megrakott kordélyát
húzatta naphosszat a gáton át,
nem kímélhette...
a két húséges telivér lovát.

Miközben a vizet szűrtem hálóval
benne csak kicsinyke hal akadt.
Nem volt hal sem, kenyér sem elég...
este az asztal körül mesével vettük
az éhségünk elejét.
Ez időből – a kubikus és „halász”
ha munkától megszakadt,
mindössze egy üres gyomrú,
de mesével ékes, lámpafényes
emlékem maradt.

Azóta bejártam a földet,
sok szépséget átéltem, láttam én,
de szebbet sehol nem találtam...
mint a Zagyván a jegenyesor,
a lovak szorgos izzadása,
a mesével színezett esték varázsa,
mely örökre szívembe égett
épp úgy, mint a békét hintő
petróleum lámpafény.

*Magyar Ari költő, festőművész
(Budapest)*

Ez által tanulmányi idejéből egy évet veszített, de megmenekült a későbbi nélkülözésektől. Ugyanis Fülöpszálláson kitűnő ajánlást, bizonyítványt kapott Karcagi Újlaki István „érdemes” rektortól – aki 1833-tól vezette az elemi népiskolát –, mely alapján a kecskeméti gazdag családok gyermekei mellé került házitánítónak. Sőt a Ragályi családnál családtagnak tekintették, amíg tanulmányait folytatta náluk ingyen kapott teljes ellátást. Egy időben tanult jogot és teológiát, mert akkor még Kecskeméten volt a teológia fakultás is. 1839-ben kapta meg elemi népiskolai tanítói oklevelét. 1840. október 1-jén (22 éves ekkor) az „esküdt” diákot a tanári kar és a református egyházi előljáróság az első fiúosztály vezetésével bízta meg. Ezt három, a másodikat egy esztendeig tanította. A papi pályáról még mindig nem mondott le, de a vakációkat már tanítással töltötte. Végiglátogatta a miskolci, abonyi, pesti kisdudóvókat és az akkori – a nevelés ügyét szíven viselő – házigazdájával, Németh Lászlóval 1842-ben egy felállítandó minta-kisdudó óvoda tervét nyújtotta be a városi tanácshoz. De akkor még nem értették meg őt. A terv csöndben elaludt. Kecskeméti iskolájában az olvasást krétával a kezében, a táblánál, az igazi írvolvastató módszer szerint tanította. Sőt a „test edzése s a lélek felvidámítása céljából olykor-olykor a testgyakorlatot is elővette” az órákon. Tehát már az 1840-es évek elején alkalmazta a modern pedagógia elemeit.

1844. július 22-én (éppen 175 éve) otthagya Kecskemétet és Izsákra ment, ahol a lakosság rögtön megszerette a vígkedélyű, fiatal, 26 éves tanítót. Az 1848-as szabadságharcban, mint az izsáki nemzetőrség kapitánya vett részt a horvátok elleni portyázásban. Mint ügyes, okos, szemfüles embert több ízben használták küldöncnek is. Egy alkalommal Debrecenből Kossuth Lajostól ötezer forintot hozott a gerillacsapatok számára. 1849. január 1-jén örök hűséget esküdött egy izsáki polgár szép leányának, Cséplő Erzsébetnek, akivel élete végéig boldog házasságban élt. 12 év múlva, 1856-ban a kecskeméti református egyháztanács „a híres izsáki rektort” meghívta a negyedik fiúosztály tanítójának. Szeptember 8-án az izsákiak könnyek közt búcsúztatták és áldást kívántak útjára. Kecskeméten nagyon megszerették, nagyra becsülték őt. A szülők örömmel és nagy lelki megnyugvással „adták gyermekeiket keze

alá”. A tanító úr mindig az igaznak, a jónak, a szépnek hirdetője volt. 1860-ban felkérték a református gimnázium első osztályának vezetésére. Noha ezt a felszólítást hétszer megismételte a lelkes és a főgondnok, Böszörményi Mihály kedves népiskoláját mégsem hagyta el. Úgy gondolta, inkább lesz első néptanító, mint utolsónak tartott tanár. 1862-ben a kecskeméti református-tanítók testületének elnöke lett. Ezt a megbízatást tíz évig látta el. Idő közben 1870-től a kecskeméti összes felekezeti tanítók felekezeti nélküli tanítótestületévé alakulva szintén őt választották elnökükké. 1874-ben a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei tanítótestület alelnöke, majd 1878-tól elnöke lett. Tagja volt a városi iskolaszéknek, mint a tanítók képviselője 1872-78-ig. Lelkes támogatója volt a humánus intézeteknek, mint az Eötvös-alap, vagy a tanító árvaház. Az 1871-ben megalakult kecskeméti Iparos Ifjúság Önképző Egylet is elnökévé választotta. 1888-ban – 70 évesen – a Polgári Dalkör elnöke lett. 1889. július 8-án ünnepelték 50 éves tanítói jubileumát.

„Ez alkalommal a közadakozásból begyűlt összegből egy 200 forintot meghaladó alapítvány tétetett *Böszörményialapítvány címen*, melynek évi kamataiból egypár szegény sorsú, de jó magaviseletű gyermek fog felruháztatni, vagy könyvekkel ellátatni; ezen túl volt tanítványai, kartársai és tisztelői két ezüst gyertyatartóval és egy díszes tintatartóval lepték meg.” Versekkel, szónoklatokkal méltatták az ősz tanítót, aki a köszöntésekre saját versével válaszolt.

*„Ha visszanézek éltem alkonyáról
Lezajlott pályám oly sok éveim;
Fényben tűnnek fel kedves emlékeim,
A feledés kopott táblájáról.
Embert neveltem ötven év alatt,
S embert nevelni dicső feladat!
A népnevelés nemzetek talpköve.
Jó honfi keble érte lelkesül.
Ész, szív, akarat gondol, érez, fészül:
Tanítónak itt fakad öröme.
Honpolgárt nevel a népiskola,
S a tanító ennek apostola.”*

Forrás:

Tormássy Sándor: A pest-pilis-solt-kiskun vármegyei hivatalos tanítótestület története 1874-1895.

Kiadta a megyei tanítótestület.

Kecskemét, 1896

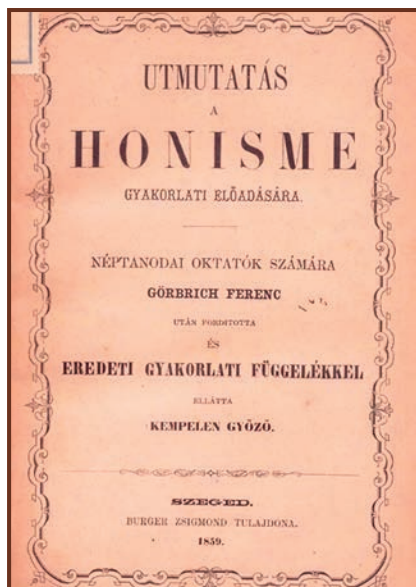
*Varga Istvánné
magyar-történelem szakos tanár*

Emlékezés régi jászberényi tanárookra XIV.

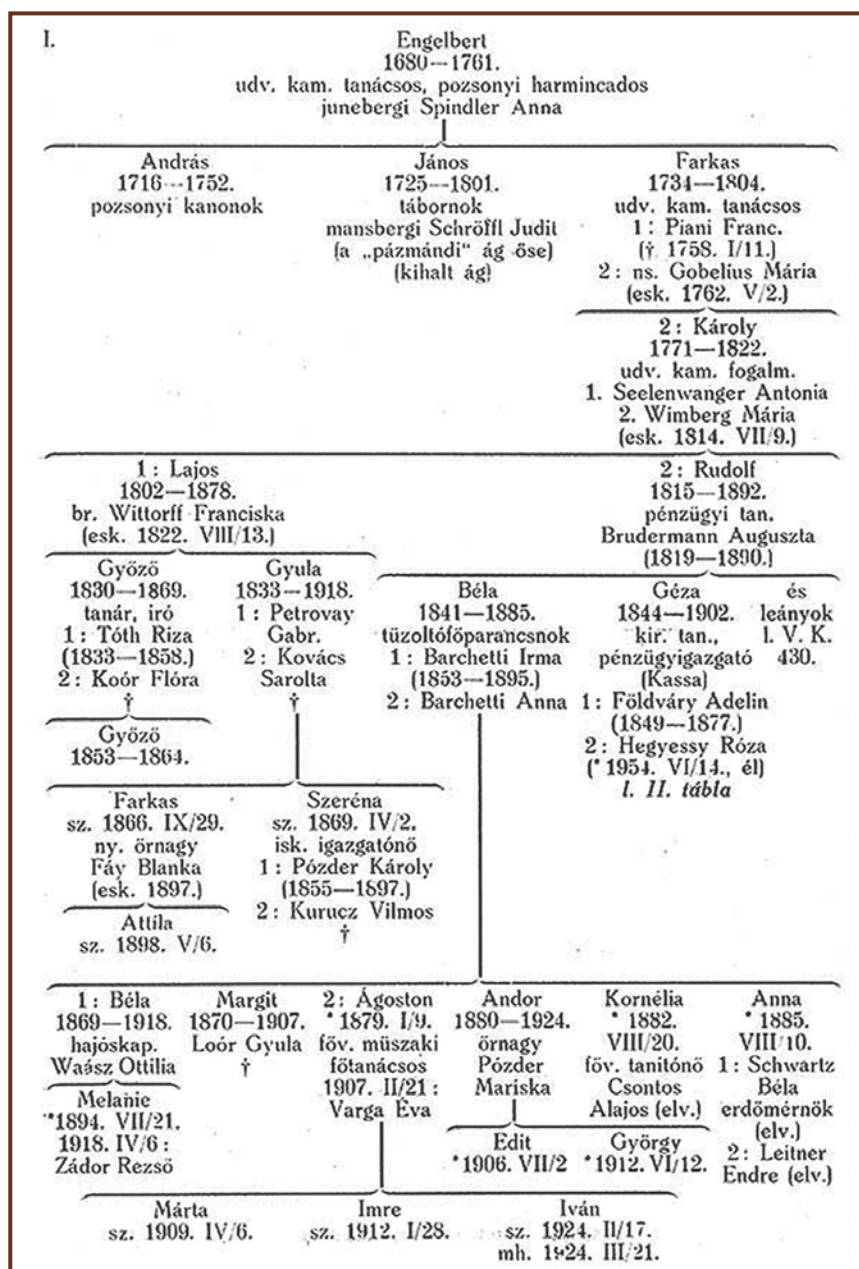
Az előző írásaimban több olyan főgimnáziumi, gimnáziumi tanárról emlékeztem meg, aki a tanári feladatok ellátása mellett írásával hozzájárult Jászberény történetének megismeréséhez. Folytatva a sort ebben a dolgozatban a 190 éve született **Kempelen Győző** életét, munkásságát mutatom be. Bár ő csak két évig volt a város lakója, de e rövid idő alatt megírta *Törökök a Jászságban* című értekezését, melyben sok új ismeretet adott és ad az olvasónak.

Kempelen Győző 1829–1865

Kíváncsi voltam, hogy Jászberényben mennyire ismerik a Kempelen Győző nevet. Mielőtt az íráshoz fogtam volna, néhány különböző korú jászberényit megkérdeztem, hogy a Kempelen családnévhez milyen keresztnévet csatolna.

A Kempelen család családfája

A Napló-ház - itt működött 1897-től Engel Lajos nyomdája, a Szegei Napló kiadóhivatala és szerkesztősége

Főleg a Farkas keresztnévet említették, s elvétele a Riza és a Győző keresztnévet. Ez a tapasztalat is arra ösztönzött, hogy megírjam ezt a Kempelen Győzöt bemutató dolgozatot. Azt gondolom, ezzel segíték az emléket megidézni, s megismertetni a jászok számára értékes munkáját. Bár korábban – közel 40 éve – a gyöngyösi illetőségű Pozder Miklós, a Kempelen család leszármazottja *Kempelen emlékek Jászberényben* címmel több helyen is megjelentette a családról talált információit és más szerzők is írtak Kempelen Győzőről, de itt és most időszzerű egy újabb emlékezés.

Család, privát élet

A Kempelen család családfáját bön-gészve felfedezhetjük, hogy Kempelen Farkas, aki elsősorban beszélőgépe és mechanikus sakkzózógépe révén került a történelembe, Kempelen Győző déd-nagyapja volt. Ezek révén ismert ma is a neve.

Kempelen Győző szülei Kempelen Lajos és báró Wittorff Franciska. 1822. augusztus 13-án volt az esküvőjük. Ál-lami, pénzügyi tisztviselő édesapja sza-badidejében „pókász” volt, s Bécsben élt, míg édesanyja a gyerekekkel Bu-dán. Édesapja testvére, Rudolf (Radó) szintén tisztviselő, és ő „lepkész” volt.

Kismagyari Kempelen Győző 1829. július 1-jén született. Gyula nevű test-vére négy évvel volt fiatalabb nála. Is-koláit kezdetben Budán végezte, de szülei papnak szánták és ezért Kalo-csán és Pécsen tanult tovább. 1847-ben Rómában a Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke lett, teológus-nak tanult. 1848 tavaszán a forradalom hírére hazaszökött és beállt a 8. (pécsi) honvédszászlóaljhoz. A délvidéki har-cok során tizedessé léptették elő. Szept-ember 24-én már hadnagy a Győrben szerveződő 23. zászlóaljnál, november 13-tól főhadnagy a fel-dunai hadtest-ben. A szabadságharc idejére többek között a következőképpen emlékezett: „*Nem egyszer néztem szemébe a halál-nak. Jól emlékszem, egyszer – Szeghegy és Verbász között volt – tizenegy embert löttek el mellőlem egy délelőtt. Derék tá-bornokom Guyon, midőn látta állásom veszélyes voltát, mellettem ellovagolva szokott kedves modorával mondá: Ik gratuliere, dasz sie nok leben*” („*Grat-ulálók, hogy ön még él!*”) – olvasható Pozder Miklós írásában.

A forradalom és szabadságharc bu-kása után újságíró lett a Pesti Naplónál. Tagja volt a Magyar Írók Szövetségének.

1851. november 12-én feleségül vet-te Tóth Teréz írónőt, aki később Kem-pelen Riza néven publikálta írásait. Pestről szeretett városukba, Szegedre költöztek. Az állandó munka és a biz-tos megélhetés hiánya miatt azonban 1857-ben mégis elhagyták a várost, Jászberénybe kerültek, itt Kempelen Győző tanár lett.

1857 jelentős, örömteli volt a család számára, hiszen megszületett kisfiuk, aki a dédnagyapa tiszteletére a Farkas nevet kapta. A következő év azonban óriási tragédiával indult Kempelen Győző számára. Felesége január elsején meghalt. Nyolchónapos kisfia április 4-én követte édesanyját a sírba. Mind a ketten a Fehértói temető 4. parcellájának 13. sorában az első sírhelyen alusszák örök álmukat. Arany János Kempelen Riza sírkövére című versével búcsúzott tőle.

„*Ríza jövel!*
zendült a szellemi szózat egéből,
Vágyad örök szép volt:
íme az isteni szép.
Ríza, maradj!
rebegé szomorún az övéi szerelme
Mennyed alatt is van:
tenszived alkota itt.
Már szállt, már küszöbén lebegett
a végtelen üdvnek
Megtért volna, de haj!
zárva mögötte az ég.”

Korábban még egy kislányuk is szü-letett, ez egy naplószerű könyvének Pozder Miklós által kiemelt részletéből derül ki: 1860 „*öszén akartam Ibolykát, a budai temetőben nyugvó kis leányká-mat is e sírboltba hozatni, hogy mind-nyáján együtt legyenek*”

1859-ben visszatért Szegedre új fe-leségével, Koór Flórával. Koór Flóra jászberényi származású volt. Édesapja 1845 és 1870 között orvos volt Jászbe-rényben.

Szegeden újságot alapít, 1861 után pedig Pesten éltek, ott kezdett dolgozni.

Kempelen Győzőnek egy Győző nevű fia is volt. Ez a fiú a családfa sze-rint 1853-ban született és 1864-ben halt meg, Koór Flóra volt az anyja. Úgy gondolom, ez elírás lehet, ekkor még Riza volt a felesége. Valóban 1864 ápri-lis 11-én ez a fia is meghalt.

Ezt a tragédiát az apa egy évvel élte túl. 1865. április 6-án Pesten a szíve megszűnt dobogni. Kívánsága az volt, hogy Jászberényben temessék el, de nem ez történt. A Kerepesi-úti közte-

mető 1. sírhelytáblájában az előző év-ben elhunyt fiával egy sírba temették. A Pesti Napló 1865. április 7-i számában jelent meg a következő hír: „*Kempelen Lajos és neje szül. b. Wittorff Franziska, Kempelen Gyula és számos rokonai mé-lyen megszorodott szívvel jelentik szeretett fiuknak, illetőleg a legjobb és egyetlen testvérnek Kempelen Győző-nek, az irodalom szorgalmas munkásá-nak, a „Hon” rendes belmunkatársának, 1861-ben Szeged város volt alkotmányos tiszt. főjegyzőjének, Csongrád megye tiszt. aljegyzőjének és a csongrád megyei gazdasági egyesület egykori titkárának, szívültengés következtében hosszan tar-tó kínos szenvedés után, fáradhatatlan munkás életének 36-ik évében f. évi áp-rilis hó 6-kán reggel 9 ¼ óraker történt gyászos kimúltát. A boldogultnak hűlt tetemei f. apr. hó 7-ik napján délutáni 4 óraker fognak a kerepesi út melletti sírkertben örök nyugalomra tételni. Ál-dás és béke emlékére. Pesten, 1865. april 6-án. (Lakása molnár utca 11-ik szám)*

Közel 50 év múlva a Fővárosi Köz-löny 1914. május 1-i számában tanácsi határozatban olvasható, hogy a temető rendezése miatt az 1. sírhelytáblában nyugvók hamvait így – Kempelen Győ-ző és fia hamvait is – a 9. sírhelytáblá-ba helyezték át. Ugyanakkor „*Elrendeli egyben a tanács, hogy a sírok fölé sír-hant helyett szegélykövek és fedőlapok alkalmaztassanak.*”

Pozder Miklós írásában pedig azt ol-vastam, hogy unokatestvére, Kempelen Béla (1841–1885) tűzoltó főparancs-nok sírjába (34./1-1-5 sírhely) kerültek ekkor a hamvai, de a neve nem szerepel az emléken. Ezt a sírt ma is gondozzák.

Munkássága

a jászberényi évek alatt

1857 és 1859 között a gimnázium ta-nára volt, ugyanis „*A tanbizomány föl-terjesztésére a nm. cs. k. budai helytar-tóság Kempelen Győzöt és Seminszky János ezen gymnsiumnál tanárokul al-kalmazta.*” – írták az 1858-ban a jász-berényi négyosztályú gymnasiumról szóló Tudósítványban. Az első világi tanárok egyike volt. Az Állapotí köz-lemények című fejezetben olvasható, hogy német nyelvet I. és II., történe-lem és földrajzot I., II., III. osztályban hetenkint 17 órában tanította, s a 36 fős I. osztály osztályfőnöke A Jótékony-ság rovatban megjegyezték, hogy Kempe-len Győző tanár saját műveiből 3 köte-tet és 50 kagylót adományozott az isko-lának. (folytatás a 12. oldalon)

(folytatás a 11. oldalról)

Ebben Tudósítványban jelent meg *Törökök a Jászságban*, Korrajz című értekezése, melynek mottója: „*Ki a jelent alaposan akarja megérteni és megítélni, szükségképpen a multba kell visszamen- nie s kutatnia, mi módon nyerték el a dolgok azon alakot, melyben jelenleg szemeknek mutatkoznak, minő csí- rákból erednek, mikép nőttek föl, milyen volt fejlődésük menete. Mert a mult, ama föld, mely megteremti a jelent.*”

Becker

A jászberényi városi levéltárban fel- lelhető 146 török okiratot, okmányt, dokumentumot dolgozott fel 38 ol- dalon. Az eredeti török rendeleteket „1851-ben tudós hazánkfia Repiczky János magyarra fordított”. Az érteke- zéshez felhasználta „a magyarhoni sz. Ferencrend, ugy a helybeli zárda év- könyveit” is.

Néhány gondolatot emelek ki az ér- tekezésből, melyeket a törökök Jász- berénybe érkezéséről, maradásáról, távozásáról írt: „1565-re tehetjük a foglalás évét; mert ez évben olvassuk a sz. Ferencrendi szerzet évlőjében Egeres László nevét, mint utósó zárdafőnökét, azontúl csak hitszónokokat küldött a gyöngyösi zárda Jászberénybe 1583-ig, ez évtől fogva pedig 1694-ig az említett rendatyák működésének semmi nyo- ma...” 1694-ben Hetényi Béla atyát küldték Gyöngyösről ide a hívek vi- gasztalására és a zárda újjáépítésére.

„Mihelyt a törökök a Jászságot bir- tokukba vették, a fővárost Jászberényt azonnal a szultán magánjavadalmának nyilvánították.” Nehéz évek voltak.

„A tanoda sem maradt ment a mozlimok bántalmaitól. Valami „bo- lond Achmed” nevű müzülman az egy- ház előtt nemcsak kényekedve szerint ütötte, verte a lakosokat, de tanodába menő gyermekeiket is elrabolhatta. Ezt mégis törvény elé állíttatja a budai fő- kormányzó Bajazid vajdához írt ren- deletében, büntetésről azonban nincs tudomásunk.”

„...a törököknek a Jászságból ki- vonulásuk idejét sem lehet határozottan megmondanunk.. (...) Legvalószínűbb, hogy e vidék is, mint hazánk legnagyobb része, 1681 és 1690 közt szabadult meg a töröktől.

A törökök jelenlétéről „a kegyelet állí- totta jelképe a sz. ferencrendi zárda előtt terülő sétány délnyugati szögletében ma is látható. A következő fölírat, minden bővítéstől fölment bennünket. A fölírat

szavai ezek: „Gyászos hajdankor nyo- morainak szomorú emléke. A vad török által feldúlt hont szaggató visszavoná- sok martalékjává esett honfiak s vitézek csontmaradványai, midőn 1840. évben e téren volt vársánczok elegyengettek, keletre 74 lépésnyire állott halom alól ide hordattak át s e sírdomb emeltetett emlékül.

Jászberény után Szeged

„1859-ben a nem politikai Szegedi Híradót indította meg és részt vett a köz-életi mozgalmakban. Lapjával az alkot- mányos eszméket szolgálta, de miután a politikába avatkozott, 1860. szept.7. elfogták és a szegedi várba kísérték és onnét Josefstadtbba vitték.” – olvasható Szinyei József művében.

A politikába való beavatkozást je- lentették bátor cikkei, Széchenyi István öngyilkossága miatt szervezett tünteté- sek, és nem utolsó sorban, hogy kiad- ta *A Kazinczy-ünnep Magyarországon 1859-ben* című írását. Az akkori poli- tikai viszonyok közt ez merész dolog volt. Születésének századik évfordulója alkalmából ugyanis az irodalom vezérét dicsőítő magyar nemzetnek emlékül írta *Kempelen Győző*.

„A Kazinczy sírjánál 1859. télelő 30-án végbement ünnepélynél meghatób- bat, szebbet alig képzelhetni. Egy órával a díszmenet indulása előtt fölékesített hatökrös négy szekéren zenezsóval szállították Széphalomra a négy hatalmas cserfát, Breczenheim hgnő ajándékát. 10 órakor indult meg a menet Sátor- alja-Újhelyből az ünneprendező vá- lasztmány két elnöke vezetése alatt. Az egész út Sátor-alja-Újhely és Széphalom között el volt lepve gyalogokkal, lova- sokkal, kocikkal. A széphalmi domb is nemcsak Zemplén, Abaúj, Sáros, Tor- na, Ung, Szabolcs, Szepes sat. megyék- nek nemzeti díszruhában megjelent úri rendjeivel, delnöivel ékeskedék - egész községek népségei, feleségestől, gyerme- kestől valának ott, ünnepiesen öltözve, szalagosan, csokrosan. - Először Sényei báró, azután Erdélyi János szónokla,; erre következék Kölcsey dicsdálának eléneklése a sárospataki tanuló ifjúság által; ezután Matolay Attila szavalá Szemere Miklós költeményét; erre Vö- rösmarty Szózatát zengé az összes közönség, s ez ének alatt tevő le Káro- lyné, szüil. Kornis grófné a koszorút a sírra, melyhez aztán számtalan hölgy és leány koszorúi és bokkrétái járulának. ...Végül az ősz vágási lelkész imádságot mondván, a menet visszaindula Sátor-

alja-Újhelybe, hol 400 terítékű lakoma várta az ünneplőket.” Kazinczy Ferenc centenáriumaéhoz kötődött az abszo- lutizmus időszakának leggazdagabb, leglátványosabb kultikus eseménysoro- zata, a fenti írás csak töredékét híreli a történeteknek.

Josefstadban (csehországi katonai erődváros) 47 napig tartották fogság- ban, naplószerű könyvben rögzítette az ott történeteket. Szeged városa köz- benjárt azért, hogy szabadon enged- jék. 1860. október 23-án „*Kempelen Győző a Szegedi Híradó szerkesztője Józsefstadtból már külebbeztetett, azaz a belebbezés megszüntetett és ő haza- jöhetett kedves és szép nejéhez.*” – írta a Divatcsarnok 1860. október 30-án. Felesége ez idő alatt szüleinél volt Jász- berényben.

Az internálásból hazatérve Szegeden Csongrád megye tiszteletbeli aljegyző- je, Szeged tiszteletbeli főjegyzője lett, a csongrád megyei gazdasági egyesület titkárává választották.

Segítette a szegedi színjátszást is. „*A belvárosi kaszinó liberális gondolkodá- sű fiataljai augusztusban színi választ- mányt alakítanak Kemény Nándor, Kempelen Győző, Maygraber Ágoston, Neskovics György, Osztróvszky József, Szabó Imre, Szivessy József és Vidovits Imre személyében, akik nyomban hoz- zá is látnak a bérletezéshez. A Szegedi Híradóban megjelent felhívásuk Mol- nár érdemeit kiemelve ösztönöz bérle- tek jegyzésére*” Molnár György színház igazgatóra emlékeztek.

Mindezek ellenére 1861-től már Pes- ten éltek.

Végleg Pesten

Pestre kerülve csak hamar a társas körök kegyeltje lett. A Hon című lap rendes belső munkatársaként dolgo- zott. A *Magyar Gazdasszonyok Hetilap- jának* (1863–65) főmunkatársa volt.

Írta cikkeit és folytatta regényeinek, színműveinek, tanítók számára vezér- könyvek írását. Igen termékeny író volt. Munkáinak csak a címét felsorolva sze- retném bemutatni széles skálájú irodal- mi tevékenységét.

Néhány cikkének, költeményének címe a megjelenés helyével:

A Hölgyfutárban: 1851. költ., 1853. A Korz család, Dumas után ford., 1854. Szegedi mozaik, 1862. Tanuljunk a galamboktól, 1864. A pesti hölgyek bazárja, Hollán Ernőné, Békássy Antonia;

A Magyar Sajtóban: 1858. 82. sz. A külföld irodalmi termékei s a magyar irodalom, 1861. 36. sz. szini kritikák, 1862. 175. Hollósy Kornelia bucsúja a nemzeti színházról júl. 29.
 A Szegedi Híradóban: 1859. 18-70. sz. Magyar önkéntesek, regény, 39. sz. Népujsága, 50., 53. sz. Kazinczy-ünnepély Szegeden, 59., 60., 62. sz. Laczikonyha és a tápéi rét
 A Hazánkban: II. 1860. Jászság a török foglalás idejében 1565-1685
 A Magyar Gazdában: 1860. 5., 6., 35., 36. sz. A csongrádmegyei gazdasági egyesület alapszabálya,
 A Gazdasági Lapokban: 1861. 11. sz. A csongrádmegyei gazdasági egyesület),
 Az Anyák Hetilapjában: 1861. beszély, Nőirodalmunk)
 A Divatcsarnokban: 1861. Egy kis kirándulás
 Az Uj Nemzedékben: 1862. 4. sz. Az irodalmi csoportosulás szüksége
 A Vasárnapi Ujságban: 1862. A pestiek kirándulása Triestbe, Az adelsbergi barlang
 Az Aradban: 1863. 8. sz. A lengyelek felkelése 1863-ban

Tanítók munkáját segítő vezérkönyvei:
 Útmutatás a hangoztatás utján olvasás tanításhoz, Gärtner Ferencz módszerét használva, a magyar néptanodák második osztálya számára, 1857.
 Magyar nyelvtani gyakorlókönyv, Gärtner Ferencz módszerét használva, a magyar néptanodák második osztálya számára, 1858
 Magyar helyesírás, nyilvános és magántanodák számára. I. Helyesírás, II. íráspontozás, 1859

Útmutatás a honisme gyakorlati előadására. Néptanodai oktatók számára, 1859
 A magyar nyelv gyakorlati tanfolyama. Kellner Lajos módszere után., 1860-62.
 Néptanodai oktatástan, gondolatföredékekben.
 Tanoda-igazgatók, nevelők, szülők és nevelés-barátok számára, 1860

Színművei:
 A szerelem mindenhatósága, vígjáték, 3 felvonás. 1861
 Szép Mara, népszínmű 3 felvonás. 1861. január 12. Buda.

A furfangos tót legény és a nótás leány, népszínmű 4 felvonás 1862
 Légyott, vígjáték. 1 felvonás., 1862

1863-ban Bolnai Miklóssal szerkesztette a „Népszínházi Évkönyvet”
 A Magyar Nemzeti Digitális Archívumban található színműveinek jegyzéke színlappal

Drótos tót 1862. népszínmű dalokkal és néptáncsal 3 felvonásban

Két drótos tót bohózat, népszínmű dalokkal, 4 felvonásban, zene: Egressy Béni
 Czigány eredeti népszínmű 3 felvonásban, 1864

Regényei, nagyobb művei:
 7 hét Josefstadtban.
 Átélté és megírta. 1861

Herostratiódák. Felelet Aristidesnek az Önbírálatra és Polgárosodásra 1863.
 Magyar hölgyek arcképcsarnoka. 12 aczélmetszettel. 1864
 Két úr. Regény ...Négy kötet 1865.
 Kempelen Győző munkái. Kempelen Riza egy beszélyével 1865 ...Két kötet. (A jövedelem a szerző síremlékére fordítatik. I. Magyar önkénytesek, regény. II. Szomorú Bálint, A grófnő Kempelen Rizától...)

Nótaszöveg:
 Befutta az utat a hó, Tóth Kálmánnal (Első feleségének a testvére) közösen (folytatás a 14. oldalon)

Mátray Mari k. a. első vendéjátéka

DEBRECZENI NEMZETI SZÍNHÁZ.

Béret

11. szám.

Mátray Mari k. a. vendéjátékai

CZIGÁNY

Kérdés megválaszolására: Szeged, 1861. szeptember 12-én. (Béret)

SZÍNHÁZI	
Arany, györgy	Arany, györgy
Béret	Béret
...	...

Mátray Mari k. a. a béret megválaszolására elvett részlet, mint vendég a szegedi színházban.

Megjegyzések: Béret 2. sz. 1861. szeptember 12-én. Béret 2. sz. 1861. szeptember 12-én.

Próbák valók meg 10-12 óráig, előadás 10-12 óráig a színházban.

Kezdeté fél 8. vége fél 10 órakor.

Házy Nándor Augustus 17-án

Ő es. kir. apostoli Felsége I-ső Ferencz József

Tiszteleti és hódolati Alegoriat képi, és ERNANI. Opera 4 felvonásban.

(folytatás a 13. oldalról)

Kempelen Győzőnek rövid élet adott, de ez idő alatti írói munkássága alapján joggal gondolhatjuk, hogy még több, még jobb művei születtek volna, ha tovább lett volna a földi halandók között. A *Törökök a Jászságban* című értekezése minden esetre a jász történettel foglalkozó múltkutatók számára manapság is jó forrás lehet.

A *Nefejejts* című lap 1865. április 9-i számának nekrológiájából vett idézet is mutatja kortársai számára a hiányát:

„Egy nemesen érző, minden szép. jó, minden hazafiui eszméért lángoló kebel szünt meg dobogni, a férfikor rózsás delén. (...) Mennyi szép reményekkel voltunk pályájához, s ime ma már csak baráti emlékeinkkel járulhatunk kised sirhalmához.”

Források

Tudósítvány a jászberényi négyosztályú gimnáziumról 1857/58-ik tanévben
Pesti Napló, 1865. április (16. évfolyam, 4087–4511. szám)1865-04-07 / 4092. szám

Nefejejts, 1865. január-december (7. évfolyam, 1-53. szám)1865-04-09 / 15. szám

Schöpflin Aladár (szerk.): Színművészeti Lexikon 2. Favariné - Komjáti Ferenc (Budapest, 1929)

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, 5. kötet Kempelen Győző (kis-magyar)

www.kultuszok.hu/szovegek/kutuszok_hu_magyarok_mozese.rtf

Előadasként elhangzott Az irodalom ünneplésformái c. konferencián (a Petőfi Irodalmi Múzeum és az MTA Irodalomtudományi Intézet Kultuszutató csoportja rendezésében), 1997. szept. 30-án. Kazinczy-ünnep Magyarországon 1859-ben. Az irodalom vezérét dicsőítő magyar nemzetnek emlékül írta Kempelen Győző. Szeged, 1860., 156.

http://epa.oszk.hu/03000/03018/00039/pdf/honismeret_1981_04_033-036.pdf

Pozder Miklós: Kempelen emlékek Jászberényben

http://vfeke.vfmk.hu/00000113/16_04_fej.htm

<http://virtualis.sk-szeged.hu/szinhasz/1800/tizenharom.html>

Csörgő Terézia
nyugdíjas biológia-kémia szakos tanár

Búzaszentelés Jászsószentgyörgyön

Az idősebb generáció fiatal korának jeles ünnepeként emlékezik vissza a népi vallásosság körébe tartozó búzaszentelőre, amelyet a határban tartottak. Ünneppel volt ez a katolikus egyháznak és ünnep a gazdának is, aki mindent megtett a jó termés érdekében. Istenhez fordult, hogy adja meg a természetnek a nevelő időt, védje meg a termést minden kártételtől és adjon gazdag aratást.

Községünkben – tudomásunk szerint – 1950-ben fordult elő utoljára, hogy a határban volt az áldást kérő körmenet. Ezt követően a politika a templom falai közé szorította ezt a szép ünnepet, melynek évezredes hagyománya volt.

tani, amire sor is került. A templomi gyülekező után a körmenet a Rákóczi úton végig gyalogosan vonulva, énekelve tartott a körülbelül 1,3 km-re levő búzaföldig, ahol Tamás atya a négy égtáj felé fordulva a négy evangélistától idézett és megszentelve a búzaföldet a földdel küszködő, verejtékező földműves munkájára kérte Isten áldását.

A meghatóan szép esemény után a hívek úgy nyilatkoztak, hogy jövőben is legyen a határban búzaszentelő.

Mindenki vitt haza a megszentelt búzaszálakból, amelyet sokáig majd vázában vagy az imakönyvben őriznek a várható jó termés szimbólumaként.

Körmenet a Rákóczi úton

Fotó: Varga Andrea

A búzaszentelés szertartása

Fotó: Kis Ákos

Az idén tavasszal a Jászsószentgyörgyi Helytörténeti és Hagyományörző Egyesület Soós Tamás plébános úrral együtt arra gondolt, hogy érdemes lenne ezt a hagyományt felújítani és április utolsó hétvégéjén megtar-

Idén a gazdag termésben azért is bízhatunk, mert a szentelés utáni napon április 28-án megjött a régóta várt életmentő eső.

Lukácsi László
helytörténeti kutató

Györfi Sándor lett a jászok és kunok új főkapitánya

A Nagykunság fővárosában, Karcagon, május 5-én (vasárnap) fényes ünnepség keretében emlékeztek meg a Jászkun Redemptio 274. évfordulójáról, amely ünnepségen beiktatásra került az új jászkun főkapitány is.

Az egész napos rendezvény délelőtt a Múzeumparkban kezdődött a karcagi *Pusztai Róka Nomád Hagyományörző Egyesület* és a *kunszentmiklósi Iloncsuk Szabadcsapat* Nomád táborával. Délután 14 órakor a Déryné Kulturális Központban került sor *Karácsony Sándor* filmrendező *Kunok hazája* című fotókiállításának megnyitására. A Déryné nagyterme zsúfolásig megtelt nagykun, kiskun és jász vendégekkel, akiket elsőként *Szepesi Tibor*, az intézmény igazgatója köszöntött, majd *Dr. Fazekas Sándor* országgyűlési képviselő a közönség figyelmébe ajánlotta a rendkívül látványos kiállítást.

Ezt követően a vendégek átvonultak a Református templomba a redemptios megemlékezésre, amelyet megtisztelt jelenlétével *Varga Mihály* pénzügyminiszter úr és *Dr. Berkó Attila* kormány megbízott úr is.

Elsőként nagytiszteletű *Koncz Tibor*, a Nagykunsági Református Egyházmege esperese köszöntötte a vendégeket, Szólt a Jászkunság jelenkori hagyományörzéséről, majd pedig felidézte a redemptio 274 évvel ezelőtti jászberényi kihirdetésekortartott hálaadó szentmise záró gondolatait. *Kovács Sándor* országgyűlési képviselő, a Kun Szövetség elnöke köszöntőjében hangsúlyozta, hogy valamennyien láncszemek vagyunk a történelem palettáján, s ezek a láncszemek kötnék össze bennünket az elődeinkkel is.

Dr. Bartha Júlia néprajzkutató *A rendelkezés szabadsága* című nagy ívű előadásában a kunok és a jászok 780 évvel ezelőtti magyarországi betelepülésére emlékezett.

Az előadást követően *Borbás Ferenc* leköszönő jászkun főkapitány számolt be az elmúlt három évben végzett munkájáról, majd *Percz László emeritus jászkapitány*, a Jászkun Kapitányok Tanácsa doanje megköszönte *Borbás Ferenc* elkötelezett főkapitányi munkáját, majd felolvasta a Kapitányok Tanácsa döntését, amely szerint az elkövetkező három évre *Györfi Sándor* szobrászművészt, emeritus nagykun-

kapitányt választották meg jászkun főkapitánynak. A laudáció elhangzása után került sor az új főkapitány ünnepélyes beiktatására. Először esküt tett a főkapitány *Kecze István*, a Nagykun Hagyományörző Társulás elnöke és *Farkas Ferenc*, a Jászsági Önkormányzatok Szövetsége elnöke előtt, majd átadták *Györfi Sándornak* a kinevezésről szóló díszes tanúsítványt. Ezután *Borbás Ferenc*, immáron emeritus főkapi-

a Jászkunság címerével ékesített - bronz medált adott át a korábbi jászkun főkapitányoknak, *Ézsiás Istvánnak*, *Smuta Zsoltnak*, *Fábián Józsefnek* és *Borbás Ferencnek*.

Ezután pedig a jász- a nagykun- és a kiskunkapitányok köszönték meg *Borbás Ferenc* leköszönő főkapitány és felesége, *Valéria* asszony lelkesedéssel és nagy elkötelezettséggel végzett több mint hároméves munkáját.

Dr. Fazekas Sándor országgyűlési képviselő, *Szepesi Tibor* igazgató és *Karácsony Sándor* filmrendező a kiállítás megnyitóján Fotó: Nagy István

A kiállítás megnyitó közönsége

Fotó: Nagy István

tány nyújtotta át a főkapitányi medált, majd főtiszteletű *Dr. Fekete Károly*, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke és főtisztelendő *Gulyás Zsolt* érseki tanácsos, a karcagi római katolikus egyházközség plébánosa áldást mondott az új főkapitányra.

Györfi Sándor beiktatott főkapitány meghatottan mondott köszönetet a bizalomért és a megtisztelő tisztségért, majd személyes ajándékként egy-egy -

Az ünnepséget a Szolnoki Szimfonikus Zenekar koncertje zárta. Műsorukban Kodály Zoltán, Bartók Béla és Erkel Ferenc népszerű zeneművei hangzottak el. Vezényelt *Izaki Maszahiro*, közreműködött *Bot Gábor* operaénekes.

A nagyszabású rendezvényt a jászkun főkapitány ünnepi vacsorája zárta a Sportcsarnokban.

Hortiné dr. Bathó Edit
múzeumigazgató

KÉPES RIPORT

A jászkun főkapitány beiktatásáról

Az Iloncsuk Szabadcsapat tagjai
Györffy István néprajzkutató emléktáblája előtt

Fotó: Nagy István

A történelmi zászlók behozatala
Fotó: Nagy István

Dobos László, Karcag város polgármestere, Varga Mihály pénzügyminiszter,
Dr. Fazekas Sándor országgyűlési képviselő, Győri Sándor szobrászművész
és Borbás Ferenc jászkun főkapitány a református templomban

Fotó: Nagy István

Kovács Sándor, a Kunszövetség elnöke
Fotó: Nagy István

Az ünnepség résztvevői

Fotó: Nagy István

Dr. Bartha Júlia néprajzkutató,
Koncz Tibor református esperes
és Dr. Fekete Károly református püspök
Fotó: Nagy István

Borbás Ferenc
leköszönő jászkun főkapitány
Fotó: Nagy István

Kecze István, a Nagykun Hagyományörző Társulás elnöke és Farkas Ferenc, a Jászsági Önkormányzatok Szövetsége elnöke
Fotó: Nagy István

Györfi Sándor
beiktatott jászkun főkapitány
Fotó: Nagy István

Dr. Bálint György kiskun-, Ézsiás Barnabás jász- és Nagy András nagykunkapitány átadják a kapitányok ajándékát Borbás Ferencnek és feleségének
Fotó: Nagy István

Percz László
emeritus jászkapitány
Fotó: Nagy István

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar koncertje
Fotó: Nagy István

Emlékezés a Jászkun Redemptiora

2014. február 4-én a Magyar Országgyűlés május 6-át, a redemptios diploma aláírásának napját történelmi emléknaprá nyilvánította. Immáron hatodik éve, hogy Jászberény, a Jászkun Kerületek egykori székvárosa fényes ünnepség keretében emlékezik jász és kun őseink nagy tetteire, a redemptiora. Így történt ez ebben az évben is.

Május 6-án délelőtt a jászberényi tanuló ifjúság különböző szellemi és virtusvetélkedőkön adott számot ügyességéről és történelmi ismereteiről. A Lehel Filmszínházban levetítésre került *Karácsony Sándor Kunok hazája* című filmje is, amelyhez *Kókai Magdolna* néprajzos muzeológus mondott bevezetőt. Délután a Nagyboldogasszony r. k. templomban ünnepi szentmisével kezdődött az emlékünnepség, amelyet főtisztelendő *Szántó József* apát plébános celebrált, igét mondott nagytiszteletű *Mező István* református lelkész.

A szentmise után a Jászkunság számos településéről érkezett vendégek koszorút helyeztek el a Jász-emlékműnél, majd a Lehel Filmszínházban folytatódott a megemlékezés. Az ünnepi fogadás után került sor a díszünnepségre, amelyen a történelmi zászlók és a Jászkürt ünnepélyes behozatala után elénekelték a Magyar Himnusz, a Jász Himnusz és Dr. Bartha Júlia előadásában felhangzott a Kun Miatyánk is. A vendégeket köszöntötte *Dr. Szabó Tamás* Jászberény Város polgármestere, *Györfi Sándor* újonnan beiktatott jászkun főkapitány, és *Pócs János* országgyűlési képviselő. Ezt követően *Dr. Bartha Júlia* néprajzkutató ünnepi előadására került sor a rendelkezés szabadságáról.

Most is átadásra kerültek a *Jászkunság Hagyományörzéséért Díjak*. A jász-, a nagykun- és a kiskunkapitányok döntése alapján ebben az évben a kisújszállási *Nagykun Táncegyüttes*, *Patkós Zsolt* Szank község polgármestere és *Szücsné Urbán Mária* jászberényi néptánc pedagógus érdemelte ki a megtisztelő kitüntetést.

A díszünnepség gálaműsorral folytatódott, amelyen először a *Jászági Hagyományörző Egylet* és a *Jártató Táncegyüttes* *A szabadság ára* című történelmi darabját láthatta a közönség, majd a kisújszállási *Nagykun Táncegyüttes* fergeteges műsora zárta a Jászkun Redemptio 274. évfordulója tiszteletére rendezett ünnepséget.

Iris

Szántó József apát úr a szentmisét celebrálja

Fotó: Gémesi Balázs

Koszorúzás a Jász-emlékműnél

Fotó: Kárpáti Márta

Ézsaiás Barnabás jászkapitány átadja a Jászkürtöt dr. Szabó Tamás polgármesternek

Fotó: Gémesi Balázs

*Dr. Szabó Tamás
Jászberény város polgármestere
Fotó: Gémesi Balázs*

*Dr. Bartha Júlia néprajzkutató és
a Jászsági Hagyományörző Egylet*

Fotó: Gémesi Balázs

*Györfi Sándor
jászkun főkapitány
Fotó: Gémesi Balázs*

A Jártató Táncegyüttes

Fotó: Gémesi Balázs

*Pócs János
országgyűlési képviselő
Fotó: Gémesi Balázs*

A Nagykun Táncegyüttes

Fotó: Gémesi Balázs

A Jászkunság hagyományőrzéséért díjazottak 2019-ben

A NAGYKUN TÁNCEGYÜTTES Kisújszállás

Ha a Nagykun Táncegyüttes neve elhangzik, és megjelennek a színen, fergeteges örömtáncot kapunk tőlük. Nincs olyan jeles nagykunsági rendezvény, de akár országosat is mondhatnánk, ahol ne aratna osztatlan sikert a 23 évvel ezelőtt alakult táncscsoport.

*Herczeg Kata, a Nagykun Táncegyüttes művészeti vezetője
Fotó: Gémesi Balázs*

A magyar néptáncutatók körében sokáig az a nézet járta, hogy a Nagykunságnak nincs saját táncdialektusa, nincsenek táncai, táncművészete belesimul az alföldi táncokba... A fennhangon ezt hirdető megfigyelők megelégedtek Egres Kis Lajosról, a túrkevi legényről, aki Györfly István híradása szerint a düllőúton tanította verbunkra a helyi fiatalokat. A toborzó táncok minden bizonnyal az Alföldön keletkeztek, hiszen ez a táj adta a legkiválóbb katonákat a hazának. A Nagykunságon a történeti verbunk és a verbuválás emléke igen élénken él. A Túrkeven előkerült verbunk a kunsági táncművészet egyik legszebb változata. Archaikus táncok között a pásztortáncok kötődnek az Alföldhöz, így a Nagykunsághoz különösen. A Nagykun Táncegyüttes kimagasló eredményeket ért el a Nagykunság táncművészetének felélesztésében. Példátlan szorgalommal, kitartással és életörömmel végzik ezt a különös missziót. Bár van néptáncoktatás a Nagykunság más városaiban is, olyan összefogott, minden korosztályt érintő,

összekovácsolódott együttes, mint a Kisújszálláson működő Nagykun Táncegyüttes, nincs. Sikerük messze túlmutat a város, de már a megyehatáron is, hiszen minden jelentős megmérettetésben ott vannak és helyt állnak. Eredményeiről eddigi díjaik mutatják leginkább: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért-díj, a Jászkun Világ Kulturális Szemle Nívódíja, a Nagykunságért díj, a Hagyományok Háza által szervezett minősítők helyezései.

A Nagykun Táncegyüttes lelke, koreográfusa, menedzsere, megáldandó-mindenese Kecskésné Herczeg Kata érdeme, hogy az elmúlt 23 évben az elveszettnek hitt, vagy egyszerűen fel nem fedezett néptáncművészetünket előhívta a kutatóintézetek archívumaiból és újra megismertette velünk mindazt a kincset, ami már szinte feledésbe merült. Neki köszönjük, hogy ez a vidék is felkerült táncművészeivel hazánk kulturális palettájára.

A néptáncművészet is olyan, mint a népi kultúra más területe, változik, megújul, régi elemei tovább élnek, egy-egy kimagasló tehetség egyénisége által új fényt kapnak, és felragyognak. A Nagykunság táncművészetének fellendítésében Kisújszállás jár élen, reméljük a többi kun város is követi.

PATKÓS ZSOLT Szank polgármestere

Patkós Zsolt Szank polgármestere 2006-ban választotta meg először a község lakossága, majd 2010-ben, 2014-ben nagy többséggel újra bizalmat szavazott számára a megkezdett munka folytatására. Tizenkét év alatt vezetésével, iránymutatásával rendkívül sokat változott, fejlődött, és gazdagodott a település és közössége.

Patkós Zsolt pedagógusként került a településre. Tanítványaival, azok szüleiivel hosszan tartó jó kapcsolatot alakított ki. 2006-ban a település polgármesterévé választották. Munkabírást, erejét, szabadidejét nem kímélve azóta is nagy elkötelezettséggel dolgozik a település szépítéséért, fejlesztéséért, kultúrájának és hagyományainak őrzéséért.

Kapcsolatai lévén a település infrastruktúrájának változása az elmúlt évtizedben élhetővé varázsolta ezt a kis

végtelepülést, amely hanyatlásnak indult volna a polgármester merészsége, kitartása, tenni akarása és elkötelezettsége nélkül.

Támogatója lett a település minden olyan közösségének, amely meghatározója volt a lakosságnak. Jelenleg a Szanki (OBSE) Sportegyesület elnöke. Irányításával a korábbi sporthagyományokat támogatva, újakat vezetett be, vonzó Sportcentrummá fejlesztette a több, még MB 1-es szakosztállyal is rendelkező szabadidő eltöltésre is alkalmas létesítményt.

Életre hívta a „Települési Értéktár Bizottságot”. Helyi értéktárat teremtett, és annak megfelelő tárhelyet alakított ki a pályázat útján létesített „Ízek Házában”. A szanki „Ízek Házában” kézzel készített konyakmeggyet készítenek, amely nemcsak országunkban, de Európában is híres és elismert.

*Patkós Zsolt
Szank község polgármestere
Fotó: Gémesi Balázs*

Helyi értékeink, és hagyományaink őrzésére, megteremtésére kiemelt figyelmet fordított.

Nélküle nem valósulhatott volna meg a szanki „Történelmi Emlékút” kialakítása, amely a magyar történelem jeles eseményeit mutatja be az idelátogatóknak, faragott, igényes látványával.

Meggyőződésből, hittel segítette az egyházak templomainak felújítását és a környékben egyedül álló „Stációk” faragásának elkészítését is.

Közösségépítése céltudatos. Döntéseivel, pályázatokkal hozzájuttatta a szanki horgászokat egy igényes „Horgászto” kialakításához, ahol különböző települési rendezvényeket is szervez a közösség.

A gyermekek és az idősek egyaránt fontosak számára. A szanki Idősek Klubja, Szociális Otthona, Óvodája és iskolája felújításuk után, kezdeményezésére átkerült hosszú távú egyházi működtetésre, amely most már bizonyítottan is jó döntés volt.

Munkája, segítőkészsége mára kiterjedt a környező településekre is. A Kiskunmajsai Kistérségi Társulás elnöke, ahol jó gazda szemével keresi a közös működtetési lehetőségeket, és kapcsolódási pontokat.

A települések polgármestereivel kiváló kapcsolatokat ápol. Nem titkolt szándéka a kistérségi együttműködés erősítése, olyan projektekből való részvétel, ami minden település fejlődését szolgálja.

Ilyen attrakció a Szankon 2019. májusban átadandó Európa Ház, ahol az európai országok hagyományait őrző kiállítása tekinthető majd meg.

A szanki Tájház szintén befejezés előtt álló rekonstrukció.

A Kiskunok Vidékéért Egyesület Leader Akciócsoport elnökségi tagjaként pályázott önkormányzati és vállalati fejlesztésekre.

Szankon többször vendégül látták a Megyejári Néptáncfesztivál csoportjait, sokak tetszésére, örömeire. De talán legjelentősebb a Méz- és Meggyfesztivál létrehozása, amely évről évre ismertebb, sikeresebb, népszerűbb esemény.

Kezdeményezésére a település múltjának, történetének újrakutatása, régészeti feltárással való kiegészítése nagy eredményeket hozott.

2013-ban elkészült a *Szank története* című kiadvány, amely tudományos-ismeretterjesztő hiánypótló mű.

A múlt feltárása révén került előtérbe a település kunokhoz kötődő emlékei, a Zank vezér birtokaként számon tartott terület.

Az elnéptelenedett vidék a 18. századtól a Kiskun Kerületben megváltott kun pusztaként éledt újjá. A történelmi gyökerek feltárása és megismertetése nagyon fontos számára, hiszen az itt élők kötődését, identitástudatát, a kun és kiskun hagyományaik ápolását erősítik. A településnek ezáltal új arculatot adott, melynek gyökere a kun és a kiskun identitás értékeire épül.

Egyedül álló ötlete és szándéka vezérelte a régészeti feltárások helyén kialakítandó (jelenleg 80%-os készütséggel bíró) *Kiskun Emlékpark* létrehozását, amelynek átadása 2019. június 21-én lesz, ünnepélyes keretek között.

Nem titkolt célja, a térségben összekapcsolni azon turisztikai attrakciók összességét, amely a történelmi Kiskun Kerület értékeit, hagyományait mutatják be, a múlt és jelen vonatkozásában.

SZÜCSNÉ URBÁN MÁRIA néptáncpedagógus, Jászberény

Táncos pályafutását 1977-ben kezdte a Jászság Népi Együttes egyik utánpótlás csoportjában, Szücs Béla és Koczka Erzsébet szakmai irányítása alatt, s ettől kezdve egész életét a néptánc szolgálatába állította.

1981-ben került fel a felnőtt együttesbe, amelynek hosszú ideig aktív táncosa, 1996-tól 2007-ig pedig férjével, Szücs Gáborral együtt művészeti vezetője is volt. A férje jelenleg is az együttes művészeti vezetője.

1986-ban előadóművészeti működési engedélyt kapott, B kategóriás néptáncos előadóművész lett. Több éven át tagja volt a Jászság Népi Együttesből alakult Jászsági Kamaratáncgyüttesnek.

Szólótáncosként is többször megmérettetett, és 1999-ben a békéscsabai Országos szólótáncversenyen *Aranygyöngyös szólótáncosi* címet kapott. Ugyan ebben az évben Nagyállóban szólótáncosi Nívódíjat kapott, 1999-ben pedig elnyerte a *Népművészet Ifjú mestere* címet.

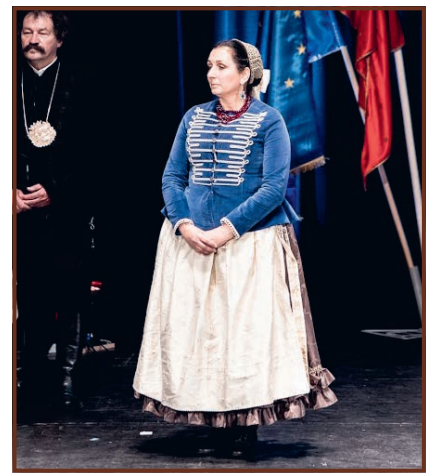
1988-tól tanít gyerekeket és vezet gyermek néptánc csoportot. 1992-ben Szücs Gáborral együtt megalapították az *Árendás Gyermek Néptáncgyüttest*, amelyet 2003-ig vezetett. Jelenleg a *Borbolya Gyermek Tánc csoport* vezetője.

2001-ben megalapították a Viganó Alapfokú Művészeti iskolát, amelynek alapítástól fogva igazgatója, de mellette aktívan tanít Jászberényben és az iskola külső telephelyein, de gyakorta tanít a jászsági néptánc tánc szakkörökben, illetve a Jászsággal szomszédos településeken is.

Tanítványaival rendszeresen részt vesznek tanulmányi versenyeken, fesztiválokon, ahol minden alkalommal szép eredménnyel szerepelnek és számos díjat nyernek el kiváló koreográfijukkal, és magas szintű tánc tudásukkal. A legutóbbi nagy sikere az iskolának a *Fölszállott a páva* televíziós

versenyre való bekerülés, ahol egészen a döntőig eljutottak, és a legtechnikásabb táncgyüttes díját nyerték el. Férjével együtt gyakran kapnak meghívást és tanítanak az ország neves táncgyütteseinél: Salgótarján, Százhalombatta, Kecskemét, Budapest, Csongrád. De számos alkalommal tanítottak már az erdélyi táncgyütteseknél is.

A belföldi tánc tanítások mellett gyakran kapnak külföldi felkéréseket is. Így többször tanítottak már Németországban, Hollandiában, Svájcban, Kanadában, és az Amerikai Egyesült Államokban. Nagy megtiszteltetés volt számukra, hogy a kulturális delegáció tagjaként férjével együtt részt vehettek 2000-ban, a Sydneyben megrendezett olimpián.

Szücsné Urbán Mária néptánc pedagógus
Fotó: Gémesi Balázs

Gyakran részt vesz zsűritagként országos gyermek, ifjúsági és felnőtt fesztiválokon.

Tagja a Magyar Művészetoktatás Országos Szövetségének, az Örökség Gyermek Népművészeti Szövetségnek és a Varga Gyula Alföldi Regionális Folklor Szövetségnek. Tagja a jászberényi Városvédő és Szépítő Egyesületnek és a Jászsági Hagyományőrző Egyletnek. A néptánc kultúra területén végzett 45 éves működése alatt munkáját számos díjjal ismerték el.

1999-ben férjével együtt közösen kapták meg a Martin György Néptáncszövetség által alapított *vezetői nívódíjat*.

Magas színvonalú, elkötelezett művészeti oktatói munkáját a jászberényi Városvédő és Szépítő Egyesület 2001-ben *Déryné művészeti díjjal*, Jászberény Város Önkormányzata 2015-ben pedig *Sipos Orbán művészeti és kulturális díjjal* ismerte el.

In memoriam Gaál Áron költő, műfordító (1952–2019)

Kedves Áron!

Életünk űzött vadként rohanó világában ritkán gondolunk arra, hogy milyen törekeny és mulandó is földi létünk. Ám, amikor megszólal az égi harsona, és kiszakít bennünket földi pályánk labirintusából, akkor döbbenünk rá, hogy örökre itt kell hagyni addigi életünket, szeretteinket és mindent, ami korábban oly fontos, drága és értékes volt számunkra.

Szomorúan vettük hirtelen távozásod hírért. Legutóbb, mikor Jászberényben találkoztunk, - mint mindig - akkor is tele voltál tervekkel, és éppen valamelyik műfordításodon dolgoztál.

S most itt állok ravatalod előtt, hogy végső búcsút vegyek tőled. Nehéz szolgálat!

Jóllehet családi gyökereid az egykor kiváltságos székelyekig nyúlnak vissza, de te 1952. szeptember 10-én már Budapesten születted a belső-Ferencváros egyik patinás bérházában.

Születésed helyének és környékének szelleme talán már ekkor meghatározta jövőbeli írói, költői sorsodat. Hiszen mintegy kétutcányira laktatok a híres költő, József Attila egykori szülőházától, s ugyancsak nem messze állt tőletek Molnár Ferenc Pál utcai fiúk című regényéből ismert nevezetes grund. A később világhírűvé vált regény - az *Én ifjúságom* című népszerű ifjúsági lap számára - folytatásokban történő megírására éppen apai déd-nagybátyjád, Gaál Mózes kérte fel Molnár Ferencet. Gaál Mózes, az 1900-as évek elejének egyik közismert írója, a Verne regények műfordítója, neves lapszerkesztő munkásságát kezdettől fogva családi örökségként tartottad számon.

Alsó iskoládat a Bakács téri és a Dózsa György úti iskolákban végeztetted, majd a Vörösmarty Gimnázium következett. Az irodalom iránti vonzódásod, s az írás iránti tehetséged már ekkor megmutatkozott. Már gimnazista korodban megszülettek első verseid, amelyekről Keres Emil színész és Vas István költő, műfordító is elismerően vélekedett, s legnagyobb örömdre néhány közülük 1969-ben meg is jelent. Szépen induló írói szárnybontogatásodnak egy ominózus március 15-i, gimnáziumi ünnepi beszéded vetett gátat. Az élet kegyetlen megtorlásait már ekkor kénytelen voltál megtapasztalni.

Egyetemi továbbtanulás helyett évekig segéd munkásként és raktárosként dolgoztál, de végül külkereskedő lettél, a rendszerváltásig pedig marketingesként tevékenykedtél. Bár az írást ez idő alatt sem hagytad abba, de 1987-ig csak az íróasztalfióknak írtál, s verseid is csak gépelt másolatban terjedtek. Székesfehérváron töltött katonai éveid során ismerted meg, és csatlakoztál a szamizdat mozgalomhoz.

Gaál Áron

1970-ben szüleiddel Piliscsaba-Jászfalura költöztetek anyai rokonságod egyik komfort nélküli nyaralójába. A hely szelleme ismét komoly hatással volt életed további alakulására. A települést az 1200-as évek végén az esztergomi és a visegrádi királyi székhelyeken szolgálatot teljesítő jász katonák és családjai alapították. 1422-ből, ebből a faluból származik a jászok máig egyetlen nyelvemléke is.

1990 őszén beválasztottak a tanácsot felváltó önkormányzat képviselő testületébe, majd a következő választási ciklusban, 1994-ben pedig felkértek és megválasztottak a település polgármesterének. A te polgármesterséged alatt vált el a falu Piliscsabától és Pilisjászfalu néven önálló közigazgatást kapott. S te voltál az, aki megismerve a falu jász alapítóinak történetét, megkerested és életre hívtad a kapcsolatot az Alföldön lakó jászok településeivel.

Jól emlékszem arra, amikor először találkoztunk 1995-ben Jászberényben, a jászok első világtalálkozóján. A következő találkozás már Pilsisjászfalun történt, amikor meghívásodra részt vettünk az általad rendezett Jász Napok programjain.

S ettől kezdve rendszeressé vált a kapcsolatod a Jászsággal, amely nemcsak hivatalos formában, de barátságokban is megnyilvánult.

Emlékszem, gyakran szerepeltünk az akkor általam vezetett Barkóca Gyermek Táncegyüttesrel is Pilisjászfalu kulturális rendezvényein, s egy alkalommal még a táncos táborunkat is ott tartottuk. De te is gyakori vendég voltál a Jászságban feleségeddel együtt.

2000 decemberében is ott voltál Jászkiséren az Apától Fiúra hagyományörző bemutató léleksimogató rendezvényén, amikor felkértünk téged a Jász Himnusz megírására. S még karácsony előtt meg is kaptuk tőled a Himnusz szövegének kéziratát. 2001-ben Borsody László zeneszerző megzenésítette, s még abban az évben, a Jászdózsán rendezett Jász Világtalálkozón ünnepélyes keretek között be is mutattuk Rékasi Károly színművész és a jászberényi Palotásy János Vegyeskar tolmácsolásában. Ennek éppen tizennyolc esztendeje. Azóta gyakran felhangzik a Jász Himnusz rendezvényeinken és egyre többen megismerik és éneklük. Ilyenkor mindig rád is emlékezünk, akitől e szép költeményt kaptuk, köszönet érte. A költeményt azóta 18 nyelvre fordították le.

Polgármesteri működésed alatt állítottad fel a Jászok követ is, amelyet a később nagyon sok jászági csoport keresett fel. Hivatali teendőit mellett nem sok idő maradt a költészetnek hódolni, de te mégis alkottál, s ez időtájt jelent meg az *Agyalok vértben* című köteted. A politikai erői azonban ezer karommal karmoltak téged, s mindez arra kényszerített, hogy búcsút vegyél a közigazgatástól. Először a Jászságban időztél egy esztendő, majd pedig második feleséged révén Gyulára költöztetek. Itt születtek meg a *Gyufalángok*, a *Bukó forduló*, a *Keresztút és az Ólomzoltár* c. versesköteteid. Gyulán kerülte kapcsolatba a magyarországi román kisebbséggel, s ekkor jelentek meg első románra fordított verseid is. Itt kezdted el műfordítani, s rövid idő alatt széles körben megismerték nevedet, s felfigyelt rád a kortárs világirodalom is. A nemzetközi ismertség és kapcsolatok hatására hívtad életre 2008-ban a *Tenger és szó, ami elválaszt és összeköt* nevet viselő nemzetközi költőtalálkozót,

amelyre 9 országból érkeztek vendégek. Ekkor költöztetek vissza Pilisjászfaluba, ahol házatoknál gyakran fogadtok népes művész társaságot.

Költői munkásságod egyre szélesebb méreteket öltött. Ekkor kezdted el az orosz versek műfordítását, de a te verseid is egymás után jelentek meg az orosz folyóiratokban. Németországban mesekönyved, Romániában, Ukrajnában, Izraelben, Oroszországban, Litvániában és Kanadában pedig verseskönyved jelent meg. Szerzői esteket tartottál számos országban, többek között Németországban, Hollandiában, Olaszországban, Finnországban. Tanulmányúton jártál Párizsban, Londonban, Skóciában, Szicíliában, Svájcban, Bulgáriában. Ebben az időben kezdted el az orosz nyelven keresztül héberből is fordítani, amely munkásságodért 2012-ben Tel-Avivban irodalmi díjban részesítettek, de ugyan ebben az évben irodalmi díjat kaptál Jeruzsálemben is

Végre azt csinálhattad, amit mindig is szerettél volna, az egész életedet a költészetnek szentelni. Verseid magyar, orosz, ukrán, román, szerb, héber, bolgár, észt, litván és angol nyelven jelentek meg, 42 önálló köteted látott napvilágot, irodalmi estjeiddel pedig bejártad a fél világot. Költői munkásságodat 12 irodalmi díjjal ismerték el.

Szépen ívelő irodalmi pályafutásodnak hirtelen haláloed vetett gátat. S most bizonyára már ott ülsz az égi költők társaságában, s tovább hódoltok a költészet műzsájának.

Kedves Áron! Elmentél hát, hogy tovább vándorolj a lét körforgásában, úgy, ahogyan a Vándor című versedben írtad:

*„Vándorlok így tovább,
míg elfogy az út, elfogy a szó,
s elfogyok velem magam is,
aki álmatlan álmodtam itt,
mindig Rólatok.”*

Kedves Áron! Isten veled! Találj békére, lelki megnyugvásra ott abban a messzi, égi országban. Mi, a jászok küldöttei most búcsút veszünk tőled. Köszönjük, amit adott nekünk.

**Hortiné dr. Bathó Edit,
a Jász Múzeum igazgatója**

(Gaál Áron költő, műfordítótól 2019. április 27-én (szombaton) vettek búcsút családtagjai, barátai, ismerősei a pilisjászfalusi római katolikus templomban.)

Nézzétek az ég madarait... Madárlesen a Jászságban

Április utolsó napján (2019. 4. 30.) a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság fotókiállításra invitálta a nagyérdemű közönséget, amelyet *Madárlesen a Jászságban* címmel szervezett Jászfényszaru, a Szent Erzsébet Községi Házban. Idén 15 éve, hogy összefogva másokkal – dokumentáló jelleggel vagy csak a fotóművészet varázserejével – tematikus fotókat mutatnak be.

madárfotózás népszerűsítése, fotózási lehetőség kezdő és haladó szintű fotósok számára, gyakorlati, technikai és szükség esetén képfeldolgozási segítségnyújtás. **Szűcs László** (Budapest), a Foto Natura Természetfotósok Egyesületének elnökhelyettese. A szervezet a természetszerető és -óvó, azt művészi szinten megőrkítő „művészlelkek” baráti közössége. Az IFWP nemzetközi

Szalakóták

Fotó: **Pető István**

Az igen változatos, esőillatú, lenge meleg, napsugaras tavaszi délutánon többen jöttek közel s távoli vidékről, akik még a kiadós zápor előtt sétáltak, fotóztak a virágba borult főtéren, megcsodálva annak minden szépségét. A népfőiskola önkéntesei a vendéget váró – sütemény és kávé illatú – készülődés közben rögtönzött tárlatvezetést is tartottak az érdeklődőknek: megnézték a Jászok, Hagyományok, Huszárok fotóválogatást a Petőfi Sándor Művelődési Házban, a Bedekovich térképek nyomában c. térkép és fotókiállítást a Régi Parókián és Penczner Pál képzőművész képeit a közösségi házban.

A *Madárlesen a Jászságban* c. kiállítás tervezője, szervezője **Pető István** (Jászfényszaru) aki a saját alkotásai bemutatása mellett felkérte a természetfotózásban kedvét lelő ismerőseit, hogy közösen mutassák be a lencsevégre kapott jászsági madárvilágot. Így láthattuk **Varga József** (Jászapáti) alkotásait. Az általa működtetett Mr. Bene Madártani Szabadidő Központ keretében több lest is kialakított, amelyek remek lehetőséget nyújtanak a madarak fotózására. Célja a természet- és

Urbán Sándor megnyitja a kiállítást
Fotó: **Pető István**

fotópályázatán már többször is kimagasló teljesítményt értek el a magyar alkotóik eredményes szereplésével s több alkalommal adtak ki saját természetfotós albumot. Vallják: „Igyekszünk a szabad Természetben úgy alkotni, hogy semmin ne hagyjuk ott kezünk nyomát, miközben örök pillanatokot próbálunk meg elragadni az Élettől. Amikor sikerül, valóban igazi művésznek érezheti (folytatás a 24. oldalon)

(folytatás a 23. oldalról)

magát az ember.” **Danis János**, a Duflex Fotográfiai Stúdió (Gödöllő) művészeti vezetője, EFIAP/p fotóművész (Nemzetközi Fotóművészeti Szövetség EFIAP platina minősítése), 2018. év fotóművésze (Magyar Fotóművészek Világzövetsége), Örökös Fotóművész. Főképp 2002-ben kezdődő hosszasan romániai tartózkodása idején, székelyföldi útjai során – kezdett ismét a fotózással is foglalkozni, olyannyira, hogy ez a fontos hobbi fokozatosan életformájává vált. A madárfotózás élményét itt, a jázsági lesen tudta igazán elmélyíteni. **Ács Dávid** (Jászfényszaru) amatőr természetfotós életét egy ajándékként kapott (2012) egyszerű kompakt fényképezőgép indította el s ő is a jázsági lesen Varga József Mr. Bene Madártani Szabadidő Központjában „nevelkedett”.

**Györiné dr. Czeglédi Márta,
Lovászné Török Magdolna és
Kovácsné Pető Magdolna a kiállításon**
Fotó: **Pető István**

A fotósok mindegyike – a cserkelés (természetben járás) mellett – megfordult már a madáritató lesnél, a hol a kiállítás remekművei is készültek.

A nagyszámú érdeklődő közönséget Dr. Farkas Kristóf Vince történész muzeológus köszöntötte, a kiállítás megnyitására **Urbán Sándort a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület** Jász-Nagykun-Szolnok Megyei elnökét – aki emellett a JÁSZKUN Természetvédelmi Szervezet elnöke is – kérték fel.

A megnyitó beszédben többszörösen is elhangzott: vigyázzunk az élővilágra, mint a szemünk fényére. A program, mint ez a kiállítás is nemcsak a felelős gondolkodást és szemléletet kívánja kialakítani, megerősíteni, de törekszik arra is, hogy minden érzékszervünket megmozgatva, használva jusson el ezek felismeréséig. Felállítsa, kimozdítsa az

embert a passzivitásra készítő falak közül, a számítógép és a tévé elől, és aktív, cselekvő magatartásra motiválja őket.

Milyen csodák élnek velünk? Ismerjük-e közvetlen környezetünket? Tudjuk-e, hogy milyen virágok, fák, füvek, madarak, lepkék élnek körülöttünk? Tiszteljük-e az életet? Élőlény társaink, egy gyönyörű virág, vagy egy szép lepke, madár azért él a földön, hogy fenntartva a biológiai egyensúlyt, örömet jelentsen számunkra, nem azért, hogy könnyű szerrel letépjük, eltapossuk, elpusztítsuk.

Az élővilág megőrzésének első feltetele, első lépése a megismerés – ezt szolgálja egy-egy ilyen kiállítás is. Hiszen amit nem ismerünk, azt szeretni és védeni sem tudjuk. A második lépés a megszeretés. Ha ismeretek, szeretek valakit vagy valamit, akkor általában jó és szép élmények, emlékek kötnek össze vele. Ezt is szolgálja e kiállítás létrejötte. A harmadik lépés az ismeretségre és szeretetre építve a másik élőlény életének védelme – ez a fenntarthatóságra való törekvés.

Amit elpusztítunk, az örökre hiányozni fog. Mi leszünk szegényebbek, ha eltűnik egy nagyra nőtt fa, egy nyíló virág, vagy egy éneklő, szárnyaló madár. A mesterséges környezet mindig sivár, egyhangú, szürke, míg a természetes táj színes, sokszínű, élettel teli, mozgalmas, megismerésre, felismerésre, játékra csábító.

Nézzetek az ég madarait! Nem vetnek, nem aratnak, csűrbe sem gyűjtenek – mennyei Atyátok táplálja őket. Nem többet értek ti náluk? Ugyan ki toldhatja meg életét csak egy könyöknyivel is, ha aggodalmaskodik?

Azt mondom ezért nektek: Ne aggodjatok életetek miatt, hogy mit esztek vagy mit isztok, sem testetek miatt, hogy mibe öltöztök! Nem több az élet az eledelel s a test a ruhánál?

(Máté 6; 26,27,25)

A népfőiskola így talált kapcsolatot a természetvédelem és a fotóművészet között. A kiállítás 2019. június 12-ig volt megtekinthető.

A programra a **Korhatártalan Akadémia – Bedekovich hagyományok és innováció Jászfényszarun és térségében** című GINOP-3.3.3-17-2017-00104 azonosító számú projekt Digit modul keretében és Jászfényszaru Város Önkormányzata támogatásával kerül sor.

Kovács Béla projektvezető
(**Bedekovich Lőrinc**
Népfőiskolai Társaság)

Hamza D. Ákos festőművész kiállítása a Vajdahunyadvárban

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum, valamint a jászberényi Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria közös szervezésében 2019. június 5-én időszaki kiállítás nyílt Budapesten a Vajdahunyadvárban Hamza D. Ákos festőművész gazdag hagyatékának meghatározó jelentőségű darabjaiból.

Dr. Estók János, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főigazgatója
Fotó: **Bognár Mária**

Dr. Szabó Tamás
Jászberény polgármestere
Fotó: **Bognár Mária**

A rangos megnyitóra művészetkedvelőkkel megtelt galériabusz indult Jászberényből, de a jázsági delegáción túl is szép számú érdeklődőt vonzott a különleges esemény.

Farkas Edit, a Hamza Gyűjtemény és Jász Galéria igazgatója külön köszöntötte dr. Szabó Tamást, Jászberény polgármesterét, dr. Estók Jánost, a Mezőgazdasági Múzeum főigazgatóját, dr. Dobos Lászlót, a „Jászságért” Alapítvány, valamint a Hamza Múzeum és Jász Galéria Közalapítvány kurátorát, Hortiné dr. Bathó Editet, a Jász Múzeum igazgatóját, a Hamza Múzeum és Jász Galéria Közalapítvány kuratóriumának elnökét, valamint a brazil nagykövetség képviselőjét.

Dr. Egri Mária művészettörténész
Fotó: Bognár Mária

Dr. Dobos László
a Jászok Egyesülete elnöke
Fotó: Bognár Mária

Megosztotta a hallgatósággal, hogy az előző évi Jász Ünnepen fogalmazódott meg a kiállítás gondolata dr. Estók János főigazgató kezdeményezésére.

Dr. Estók János köszöntőjében kiemelte, hogy az értékes hagyatékból rendezett kiállítás kiválóan illeszkedik a Mezőgazdasági Múzeum filozófiájába, mely szerint céljuk a vidéki Magyarországot jellemző színes kulturális valóság bemutatása. A Mezőgazdasági Múzeum a Vidék fővárosi kapuja, mely a jászok előtt is mindig nyitva áll. A képek formagazdagságát, színvilágát méltatta, melyek számára az alkotó létezését közvetítik.

Dr. Szabó Tamás azt hangsúlyozta, hogy Jászberénynek és a Jászságnak is

büszkesége a Hamza-hagyaték, melynek méltó környezetben való bemutatása iránt a városvezetés elkötelezett. Elismeréssel szólt mindazokról, akik a hagyaték gondozásában, bemutatásában részt vállaltak.

Dr. Egri Mária művészettörténész szakmai szempontok szerint ajánlotta a kiállítást a közönség figyelmébe. Sajnálatos tényként osztotta meg, hogy Hamza D. Ákost jószerével csak a Jászságban ismerik, művészete nem kapott kellő figyelmet, pedig minőséget al-

Hamza D. Ákos: Őnarckép
Fotó: Bognár Mária

Hamza D. Ákos: Tabán

Fotó: Bognár Mária

kotott minden művészeti ágban, akár filmet forgatott, rendezett, verset vagy prózát írt, festett, rajzolt, vagy éppen szobrot faragott. A művész életrajzából kiemelést érdemel a jászberényi nagyszülőkhöz való kötődése, mely oly meghatározó volt, hogy teljes művészeti hagyatékát a városnak adományozta idős korában. Az adományozó levélben az áll, hogy az alkotások „...most már véglegesen a Jászság, a jász nép tulajdonát képezik, így visszatérnek oda, ahonnan szellemileg vétettek.”

A művész felesége, Lehel Mária 1991-ben magánvagyonából létrehozta a Hamza Múzeum Alapítványt. A Hamza Múzeum 1994-ben nyílt meg, mely 2000-től közalapítványként működik. A városvezetők, művészeti munkatársak, szponzorok, művészpártolók sorából dr. Tóth László megyei múzeumigazgató, valamint dr. Dobos Lászlót és B. Jánosi Gyöngyi festőművészt emelte ki. Az utóbbi két személy évekig küzdött azért, hogy Hamza D. Ákos nagyívű elképzelései megvalósuljanak. Mindketten közvetlen kapcsolatban álltak a házaspárral, elkötelezték magukat céljaik megvalósítása mellett mind a múzeum létrehozását, mind pedig a jászági képzőművészet istápolását illetően. Hamza D. Ákos művészetének értékelése körében kitért arra, hogy életműve igen sok irányzatot érint a realista fogalmazástól az absztrakt felfogásban készült munkákon át az ősi szimbolikus jelekig. Alkotói korszakait a kiállított képek érintőleges elemzésével ismertette.

A kiállításmegnyitó közönségének a vizuális élményen túl zenei élményben is része volt Ecsedi Péter és Vukovich Edit énekművészek jóvoltából, akiket Farkasné Szőke Tünde zongoraművész,

a jászberényi Palotásy János Zeneiskola igazgatója kísért.

A kötetlen állófogadáson dr. Dobos László mondott pohárköszöntőt.

A kiállítás misszió is egyben, melynek célja a méltatlanul kevésbé ismert művész életművének megismertetése és megszerettetése.

A tárlat 2019. szeptember 8-ig tekinthető meg Budapesten a Vajdahunyadvárban.

Dr. Körei Nagy Katalin
hagyományörző

Egyre feljebb a dobogón

2019. április 30-án ötödik alkalommal rendezték meg Kunhegyesen a jászkunok önmegváltásáról szóló helytörténeti, redemptiós versenyt, amelyen iskolánkból, a kisújszállási Illéssy Sándor Baptista Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskolából – a hagyományokhoz híven – idén is indult egy csapat.

A megmérettetésen a 9. A osztályos „Kun tekintel” lánycsapat tagjai, **Csontos Dóra, Piroska Margaréta és Vad Molli II. helyezést értek el.**

A szóbeli versenyen való részvétel kulcsa IV. Kun László életéről szóló totó, a kunok magyarországi történetét feldolgozó esszé, valamint egy kun süveg elkészítése volt.

A lányok számára könnyedén ment a totó válaszainak megadása és az összefoglaló megírása, azonban a kun süveg elkészítéséhez segítséget kértek. Ezt követően, a versenynapon a csapatra újabb feladatok vártak: totó kitöltése, IV. László családfájának elkészítése, esemény-helyszín párosítása. A szervezők meghívására a regnáló nagykun kapitány, Nagy András is jelen volt a rendezvényen. Érdekes előadást tartott a kun kapitányok jelképeiről. Akik ezt figyelmesen végighallgatták, fel tudták sorolni a bemutatott jelképeket.

Miközben a csapatok az utolsó feladatra készültek, a kun kapitány értékelte a kunsüvegeket.

A vetélkedő vége izgalmas perceket okozott: lányaink sorrendben a 2. csapatként mesélték el IV. László életét, Éduához fűződő szerelmének történetét.

A csapatot eredményessé tette tagjainak választékos beszédhasználat, történeti tudása, valamint a belőlük áradó történelmi hitelesség.

Az elért helyezés önbizalmat adott a lányok számára a következő versenyre: „Jövőre elsők leszünk, tanárnó!” – mondta fellelkesülve Piroska Margaréta.

Ezúton köszönjük Boda Arankának a kun süveg elkészítését.

Perneki Adél
felkészítő szaktanár

A zsűri tagjai

Fotó: Balogh Péter

Nagy András nagykun kapitány átadja a díjakat

Fotó: Balogh Péter

A vetélkedő résztvevőinek csoportképe

Fotó: Balogh Péter

Redemptios emléktábla avatás

Kunhegyes Város Önkormányzata, Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény, a Kunhegyes Kultúrájáért Alapítvány és a Helytörténeti Kör 2019. május 3-án Redemptios emléknapot szervezett. A városi könyvtár falán a kunhegyesi redemptios emléktábla avatása előtt Barta Ágnes szavalta el a Kun Miatyánkat, majd Nagy András regnáló nagykunkapitány mondott avatóbeszédet és leleplezte a kun ősök tiszteletére készített emléktáblát. Az emléktábla Nagy András nagykunkapitány és a Helytörténeti Kör

Szentpéteri Livia Mária és Vig Márta,
a rendezvény szervezői
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

javaslatára készült, melyet megkoszorúzott a városi önkormányzat nevében Szabó András polgármester, dr. Bartha Júlia etnográfus. Ezután került sor a művelődési központnál emlékbeszéd tartására Vig Márta helytörténeti kutató által. Itt is koszorúzásra került sor több civil szervezet, a család és Illéssy Ádám emeritus nagykunkapitány és dr. Bartha Júlia etnográfus által. Nagy András regnáló nagykunkapitány, a rendezvény fővédnöke helyezte el koszorút Simai János elhunyt, emeritus nagykunkapitány tiszteletére. A rendezvény a Kun emlékműnél gyertyagyújtással fejeződött be.

Vig Márta helytörténeti kutató

Barta Ágnes elmondja
a Kun Miatyánkot
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Nagy András
nagykunkapitány felavatja
a redemptios emléktáblát
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Gyertyagyújtás a Kun emlékműnél
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Szabó András polgármester koszorúz
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Dr. Bartha Júlia etnográfus és Illéssy Ádám
emeritus nagykunkapitány
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Redemptios emléktábla Kunhegyesen
Fotó: Somodiné Jánosi Klára

Redemptus nap Kunszent- miklóson

Kunszentmiklóson, a felső Kiskun-
ság „fővárosában” május 10-11-én,
negyedik alkalommal került megren-
dezésre a Redemptus emléknap.

Először 2015-ben, a Kunok Világ-
találkozójának alkalmából merült fel
az emléknap megrendezésének ötlete.

Az ünnepség a város főterén kez-
dődtött ünnepi beszédekkel, a kun
szobor megkoszorúzásával, majd ezt
követően a szoborparkban került fel-
avatásra Túri Török Tibor Kun Mik-
lóst ábrázoló égetett agyag szobra.

A résztvevők innen – a hagyomány-
őrző lovasok kíséretében – vonultak a
rendezvény helyszínére, a vásártéren
– a Kunhalom lábánál – kialakított
történelmi katonai táborba. A szerve-
zők keresve sem találhattak volna au-
tentikusabb környezetet a kiskunszági
puszta végtelen rónájánál.

A két napos eseményen az állan-
dó programok mellett, történelmi
és ismeretterjesztő előadások, majd
1848-as honvéd-, huszár-, csikós-, lo-
vasharc-bemutató és gyalogszata-je-
lenetek; valamint egy más kort idéz-
ve, lovasbirkózás szórakoztatta az ide
látogatókat.

A Bács-Kiskun megyei Önkor-
mányzat Összetartozunk program-
jának keretében nyílt lehetőség pl.
gyermeklovagoltatásra, íjászatra, ko-
mondor-bemutatóra, kézműves fog-
lalkozásokra, illetve helyi termelők
bemutatkozására.

Vass Gergőtől, a rendezvény főszer-
vezőjétől, az Iloncsuk Szabadcsapat
vezetőjétől megtudtuk, hogy a helyi
hagyományőrzőkön és az érdeklődő-
kön kívül eljöttek a jász huszárok, bor-
sodi huszárok, várpalotai darabontok,
Csepin Péter és a Bakonyi poroszká-
lók. De megtisztelték az emléknapot
az Iloncsuk Szabadcsapat lengyel ba-
rátai is.

Végül had idézzem Sipos Sándort, a
Bács-Kiskun megyei Önkormányzat
rendezvényszervezőjét: „A múltat is
együtt éltük meg, a jövőt is csak együtt
építhetjük!”

Somogyi Anna

Hagyományőrző lovasok felvonulása

Fotó: Somogyi György

Hagyományőrző lovasok

Fotó: Somogyi György

Hagyományőrző lovasok

Fotó: Somogyi György

Régi idők madárvilága

Az Iloncsuk Szabadcsapat tagjai

Fotó: Somogyi György

Lovasbemutató

Fotó: Somogyi György

Össztűz

Fotó: Somogyi György

Felhívás – az utolsó pillanatban – a gólya, a túzok és a varjú élőhelyei, feltételezett száma az 1890–1950 közötti évtizedekben

A JÁSZKUN Természetvédelmi Szervezet elnöke, Urbán Sándor a Madárlesen a Jászságban c. jászfényszaru fotókiállítás megnyitóján kérte a népfőiskolánk közreműködő segítségét – **Adatgyűjtés a régi idők madárvilágáról** témakörben, így tesszük közzé a felhívást, s azzal a céllal, hogy minél többekhez eljusson a megkeresésük.

Az 1920-30-as években született embertársaink olyan, eddig föltáratlan ismeretek, már-már kincsek őrzői, amelyek fontos részei nemzeti értékeinknek. Az 1800-as évek végén, az 1900-as évek elején élt nagyszüleink, szüleink életének emlékeit szeretnénk összeszedni a Jászkunságban. Három közismert, összetéveszthetetlen madárfaj a **gólya, a túzok és a varjú 1890-1950 közötti évtizedekben** élt – ez az időszak még belátható – állományáról szeretnénk minél többet tudni.

Hány gólyapár fészkelhetett falvainkban, városainkban? A régen s nyomtalanul eltűnt tanyavilág is fontos élőhely volt kedvenc madarunknak – erről kevés információ maradt fenn. **Az alföldi róna legszebb madara a túzok** is gyakori volt, de hogy **hol és mennyi élt** a települések határában nem ismerjük. A kipusztulásuk időpontjai, okai is fontos adatok. Az alföldi tél hangulatának meghatározó madarai voltak a **vetési varjak**. Erről a „fekete seregéről” sincsenek hiteles adataink. **Hol voltak fészektelepeik?** Mennyi lehetett a becsült létszámuk?

FONTOS: az adatközlő személy neve és születési ideje, hiszen ők hitelesítik a megadott információkat. A visszaemlékezések mely településre és határrészre, mely időszakra vonatkoznak. Különösen érdekesek a már nem élő ősök „hagyatékei”.

Köszönettel kérjük a megkeresést s ahol szükséges, a személyes találkozásra is rendelkezésre állunk egy-egy interjú erejéig.

Elérhetőségeink: JÁSZKUN Természetvédelmi Szervezet, Urbán Sándor, 5001 Szolnok, Pf. 188.; urbansandor.szolnok@gmail.com; tel: 56-429-623. Közreműködő szervezet: Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság Kovács Béláné Pető Magdolna 5126 Jászfényszaru szent István út 1. info@bedekovich.hu 30-579-0164

Tisztelettel kérjük és köszönjük a segítséget! **Kovács Béláné Pető Magdolna**

Orosz hadifoglyok Fülöpszálláson

Történelmünk folyamán háromszor is háborúba keveredtünk az orosz, később szovjetnek nevezett hadseregekkel. Ezen háborúk a mindig túlerőben lévő orosz csapatok javára dőltek el, így magyar katonák százezrei kerültek orosz hadifogságba.

török földre, a magyar seregek visszavonultak a Tisza vonaláig. Itt azonban a kifáradt, megfogyatkozott szabadságharcosaink még néhány összeütközést felvállaltak az orosz túlerő ellenében.

A Szolnok-tájéki csatározásokban kevés számú orosz hadifoglyot is ej-

a helyi pandúrokra bízta, gazdáknál szállásolták el.

A korabeli adminisztráció hiánya, hogy a történészek adattal nem tudnak segíteni a témakörben, de ezen eseteket igenis valószínűnek tartják. Bizonyítéknak tehát marad a helyi emlékezet, és a megtalált tárgyak bizonyossága.

Fülöpszálláson az 1849-es foglyokról négy idős embertől jegyeztem fel egybehangzó emlékezést. Közülük a leghitelesebbnek az 1911-ben született Fajszi Károly elbeszéléseit, és az általa a Felső-Kiskunsági Emlékek Házára (saját gyűjteményem) hagyott tárgyakat tartom.

Fajszi Károly az 1980-as években elvezetett a fülöpszállási Vörösmarty és Kuthen utcák találkozásánál lévő enyhe magaslatra épített házhoz.

Elmondta, hogy gyermekkorában még két méter magas fafonatból és sárból készült kerítés vette körül a gazda kertjét. Sokat mesélő nagyanyjától hallotta, hogy az 1849-es háború során itt őriztek 20-25 orosz katonát, akik rövid fogság után valamilyen „kórságban” (kolerajárvány volt) mindannyian meghaltak.

Fülöpszálláson a történelem folyamán gyakorta jegyeztek fel pusztító kolera, tífusz, vagy egyéb járványokat. Évszázadok óta működött a mai Már-

1790-es bronz ötkopejkás a fülöpszállási járványtemetőből

Fotó: Sz. G.

Először 1849-ben, melynek tényéről sok szépirodalmi megemlékezés, újságcikk és szóbeszéd létezik.

Különös, hogy a történettudomány meghatározó szakemberei az ezen időszakban elhurcolt magyar katonákról nem tudnak, sőt tagadják. Vagy nem akarnak erről beszélni, írni? Vajon miért?

Az első és második világháborúban viszont dokumentáltak több százezer magyar katona és civil személy került orosz földre fogolyként. Ezen tényt nem lehet elvitatni, nem is teszi senki sem.

Amiről végképpen kevés szó esik, hogy ezekben a háborúkban a magyar csapatok is ejtettek orosz foglyokat. Mi lett az ő sorsuk magyar fogságban?

Fülöpszállást szerencsére elkerülték az újkori háborúk jelentősebben pusztító hadműveletei. Különös, de igaz, hogy a háborúktól kevéssé bolygatott községünkben időnként mégis orosz hadifoglyokat őriztek a pandúrok, majd a csendőrök.

Nézzük előbb az 1849-es augusztusi történéseket. Az oroszok ekkor már elfoglalták Erdélyt, Bem József és Kossuth Lajos emigrálni volt kénytelen

tettek a magyar egységek, és azokat a Duna-Tisza közti helységekre, így Fülöpszállásra is vittek közülük.

A háború végső stádiumában Szegeden, a Felvidéken, a Tiszántúlon és

Amulett a fülöpszállási járványtemetőből

Fotó: Sz. G.

a Bácskában is voltak helységeik, ahol rövid ideig őriztek orosz foglyokat. Ekkor már nem volt különösebb szervezethez, adminisztrációhoz, őrzésüket

tírok útja közepe táján, annak is a legmagasabb emelkedésén a járványtemető. Mellette pedig az elhullott állatok dögtemetője volt.

Annyi bizonyos, hogy 1849 forró augusztusában országszerte pusztított a kolera és a tífusz, mint a háborúk állandó hozadéka, átka. Fajsi Károly elmondta, hogy gyermekkorukban 1918-20 táján pajtásaival gyakran fel-

Vaszilt és Józsefet is engedetlenségre bujtogatta. András szőke, kék szemű, karcsú testű orosz, az apja paraszt, de ő moszkvai utcseprő munkás volt. Ott szedte magába a sok cucilista elvet, a lényegét persze nem érti.

Az 1918-ban állított eredeti síremlék a fiatal orosz hadifogolynek Fotó: Sz. G.

keresték az egykori, de akkor már régen nem működő járványtemetőt, melynek tájékaról a helyi lakosság jó minőségű homokot hordott haza.

A feltúrt területen a rengeteg csont és emberi koponya között sok egyforma gombot, övcsatot, rézérméket, fésűt, cipőtalpat találtak. Az érmék oroszok voltak, a legrégebb egy gyermektenyérnyi 1790-es bronz ötkopejkás, valamint későbbi bronz és ezüst orosz pénzek, egyik sem fiatalabb 1848-nál. Amit még a gyűjteményemre hagyott Fajsi Károly, az egy ortodox orosz amulett volt. Ezen gyermeki „ásatásokról” még három idős ember is beszélt, de tárgyakat már nem tudtak adni.

Az első világháború első évében 1914-től az orosz frontról és Szerbiából hoztak foglyokat a Kiskunságba és a gazdák között osztották el őket szállás és foglalkoztatás szándékával.

Molnár Gergely fülöpszállási születésű, de Orgoványon szolgáló református lelképásztor ír a híres naplójában egy Jeszif (József) nevű orosz katona elszállásolásáról, aki elég különös lélek volt, de gazdaságában jó hasznát vette, kocsisa volt. Aztán később még két oroszot kapott a nagytiszteletű úr, Vaszilt és Andrást.

Molnár Gergely naplójában így ír:
Március 14. szerda (1917)

„András nevű oroszomat kicseréltetem a főjegyzőnél, mert a másik kettőt,

Nefeodov Vaszilij felújított sírja a fülöpszállási temetőben
Fotó: Sz. G.

Egy Brankó nevű szerb hadifoglyot kaptam helyébe. Rettentően gyűlölik egymást az oroszokkal. Különösen az orosz gyűlölködik; a szerbet tartja a háború és az ő szomorú sorsa okának.”

Egy másik adatközlő Herpai Gyula beszélt egy 19 éves orosz foglyorról, Nefeodov Vaszilijről, akit kísérettel

1914-ben hoztak Fülöpszállásra sebesülten, egy év múlva meg is halt. Jó fiú volt, intelligens, szerette a szállásadója, aki kőből síremléket emelt föléje. 2017-ben a Hadtörténeti Múzeum Hadisírgondozó Főosztálya felújította a sírját.

Anatolij Szpaszolje fogolyként került Fülöpszállásra 1916 körül. Háború után itt maradt, a vasútnál vállalt munkát. 1944. november 1-jén megérkezett

Anatolij Szpaszolje képe 1918-ból, mint hadifogoly fülöpszálláson. 1944-ben a szovjetek lőtték agyon

a II. Ukrán Front Tolbuchin marsall vezetésével és beszállásolt a faluba. Az innen kivezető utak mellé géppuskafészeket telepítettek.

Másnap a Kis Károly hídja felől érkező úton 8-10 menekülő magyar katona tűnt fel, Anatolij mutatta nekik a Dunaföldvár felé vezető utat.

A géppuskás oroszok mindannyiukat lelőtték, a sík terepen nem lehetett fedezékeket találni. Anatolij Szpaszolje „testvéri tűz” áldozata lett a zsidó temető sarkánál. Saját orosz honfitársai okozták halálát.

Bizonyára igen sok példa van még magyar földön élt egykori orosz foglyokról. A helytörténészek mindig úgy érzik, hogy a huszonegyedik órában keresgéljük a halványuló emlékek apró adatait. Szerencsére minden időben és helyszínen felmerülhetnek régi történetek, új adatok, és a legmeglepőbb kutatási eredmények kiegészítik eddigi ismereteinket.

Fülöpszállási Székely Gábor helytörténeti kutató

Arcélek – Generációk találkozása – fotókiállítás Gödöllőn

„Él itt egy „népcsoport” nem is olyan messze tőlünk a szomszédos Jászságban, ahol jó néhányan életvitelszerűen őrzik hagyományait, s akik évről évre megrendezik a Jászok Világtalálkozóját, ahol példaértékűen megmutatkoznak. Ha az ünnep elérkezik, akkor ünnepelj egészen – vallják.” Pelyhe József Gödöllő város alpolgármestere ezekkel a szavakkal köszöntötte a fotókiállításon megjelent vendégeket.

„Az ünnep a különbözés. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies. Legyen benne tánc, virág, fiatal nők, válogatott étek, vérpezsdítő és feledkezést nyújtó italok. S mindenekfölött legyen benne valami a régi rendtartásból, a hetedik napból, a megszakításból, a teljes kikapcsolásból, legyen benne áhítat és föltétlenség.”

(Márai Sándor)

Farkas Kristóf Vince történésztől a kiállítás megnyitóján.

A fotográfusok alkotásai hazai és nemzetközi téren a DUFLEX csoportos és egyéni kiállítói között évente több alkalommal szerepelnek. A DUFLEX Fotográfiai Stúdió 1991-ben alakult meg Gödöllőn élő fotográfusokból. A szervezet tagja a Gödöllői Civil Kerekasztal és a Magyar Fotóművészeti Alkotó Csoportok Országos Szövetségének. Több mint 60 egyéni és csoportos kiállítást szerveztek, ifjúsági és gyermek fotópályázatot hirdettek, alkotó táborokat bonyolítottak. 2002-ben elismerve a szervezet tevékenységét Gödöllő Kultúrájáért Díjat kaptak.

A Stúdió a múlt értékeit megőrizve törekszik igényes szakmai műhely kialakítására. A Duflex szakmai programja az egyéni alkotómunka ösztön-

Dr. Farkas Kristóf Vince megnyitja a kiállítást

Fotó: Pető István

Ünnepeltek a jászok s most elhozták ide, Gödöllőre is a képeiket, hogy mi is részesei lehessünk az ünnepüknek.

A Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság (Jászfényszaru) és a Duflex Fotográfiai Stúdió (Gödöllő) együttműködésének köszönhetően a jászfényszarui kiállítás után **2019. február 3-án az Arcélek – Generációk találkozása** című képanyag bemutatására került sor **Gödöllőn** a Civil Közösségi házban. Az alkotók – Danis János, Pető István és Tóth Péter – a Duflex Fotográfiai Stúdió tagjai 2018. június 29 és július 1. között Jászfényszarun megrendezett XXIV. Jász Világtalálkozó eseményein fotóztak s a több ezer képből készült válogatás. A képek egyedi látásmódja szinte megeleveníti a látványos programot, hiszen rajta feltűnnek a hagyományörző csoportok: huszárok, néptáncosok, kapitányok és az ünnepi forogtatás jelenetei is – tudtuk meg Dr.

zése mellett igen széleskörű célkitűzéseket is tartalmaz, aminek a szakmai és művészeti célok megvalósítása mellett fontos közösségi szerepe is van.

Így került sor arra, hogy **2004-ben – éppen 15 éve** – egy kora tavaszi tárlat megnyitója kapcsán, hogy a **Duflex Fotográfiai Stúdió** munkatársai és a **Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság** vezetői baráti beszélgetés során döntöttek a jászfényszarui alkotótábor megrendezéséről. Az egyhetes fotózás során bepillantást nyertek a település mindennapi életébe, az emberek hétköznapijaiba, munkájukba és ünnepeikbe – s elkészült a „**Gyökereink – Jászfényszaru a Duflex Fotográfiai Stúdió szemével**” című kiállítás és a **Gyökereink Bedekovich Füzetek** könyv. A két szervezet együttműködése az eltelt másfél évtized alatt is folyamatos, további közös terveket szőnek.

Kovács Béláné Pető Magdolna

Lapunk szerzői

Balogh Péter rendszergazda, Kunhegyes

Dr. Bathó Edit etnográfus,

a Jász Múzeum igazgatója, Jászberény

Benke Zoltán helytörténeti kutató, Solymár

Bognár Mária újságíró, Budapest

Csörgő Terézia, a Lehel Vezér Gimnázium nyug-

almazott kémia-biológia szakos

tanára, Jászberény

Gémesi Balázs fotográfus, Jászberény

Kárpáti Márta újságíró, Jászberény

Kiss Ákos fotós, Jászsalsószentgyörgy

Kovács Béla projekt menedzser,

Jászfényszaru

Kovács Béláné Pető Magdolna,

a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság el-

nőke, Jászfényszaru

Dr. Körei Nagy Katalin jogász,

hagyományörző, Jászberény

Lukácsi László helytörténeti kutató,

Jászfelsőszentgyörgy

Magyar Ari, festőművész, költő, Budapest

Nagy István fotográfus, Karcag

Perneki Adél felkészítő tanár, Kisújszállás

Pető István egyetemi tanár, Gödöllő

Somodiné Jánosi Klára fotós, Kisújszállás

Somogyi Anna gimnáziumi tanuló,

Szabadszállás

Somogyi György fotográfus, Szalkszentmárton

Székely Gábor magángyűjtő,

helytörténeti kutató, Kunszentmiklós

Varga Andrea fotós, Jászsalsószentgyörgy

Varga Istvánné magyar-történelem szakos

tanár, Fülöpszállás

Víg Márta helytörténeti kutató, Kunhegyes

LAPZÁRTA

Rendszeres és alkalmi szerzőink figyelmébe ajánljuk, hogy a következő lap-számunk 2019. augusztus végén jelenik meg. A kéziratokat és a fotókat elsősorban e-mailen legkésőbb 2019. július 31-ig kérjük eljuttatni a szerkesztőségbe.

Lapunk a Jászsági Önkormányzatok Szövetsége és a Nemzeti Kulturális Alap Ismeretterjesztés és Környezetkultúra Kollégiuma támogatásával jelenik meg.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

REDEMPTIO

A jász és kun települések honismereti lapja

Megjelenik kéthavonta

Kiadja a Jász Múzeumért Alapítvány

Felelős szerkesztő: Hortiné dr. Bathó Edit

A szerkesztőbizottság tagjai:

Bugyi Gábor, Dr. Farkas Kristóf Vince,

Kókai Magdolna

Előkészítési munkák:

Bugyi Gábor, Papné Varga Bernadett

A kiadó és a szerkesztőség címe:

5100 Jászberény, Táncsics M. u. 5.

Tel./fax: 57/502-610

E-mail: jaszmuzeum@gmail.com

www.jaszmuzeum.hu

ISSN 1218-9553

Nyomdai kivitelezés: ARTANDER Kft.

Tel.: 57/500-960 • www.artander.hu